

Utjecaj hrvatskih sportaša na popularnosti Hrvatske kod studentske populacije

---

Tadić, Tanja

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:762279>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za turizam i komunikacijske znanosti

Preddiplomski sveučilišni studij Kultura i turizam

Zadar, 2020.

Sveučilište u Zadru

Odjel za turizam i komunikacijske znanosti
Preddiplomski sveučilišni studij Kultura i turizam

**Utjecaj hrvatskih sportaša na popularnosti Hrvatske kod
studentske populacije**

Završni rad

Studentica:

Tanja Tadić

Mentor:

izv. prof. Božena Krce Miočić

Zadar, 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Tanja Tadić**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Utjecaj hrvatskih sportaša na popularnost Hrvatske kod studentske populacije** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 29. kolovoza 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
2. SPORT U HRVATSKOJ	6
2.1. Poznati hrvatski sportaši.....	10
2.1.1. Ivica i Janica Kostelić.....	11
2.1.2. Goran Ivanišević	12
2.1.3. Dražen Petrović.....	14
2.1.4. Davor Šuker	15
2.1.5. Luka Modrić.....	16
2.2. Brendiranje Hrvatske kroz sportska natjecanja.....	18
3. STUDENTSKA MOBILNOST U HRVATSKOJ	24
3.1. Erasmus+ program studentske mobilnosti.....	24
3.2. CEEPUS program mobilnosti	26
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	30
4.1. Metodologija.....	30
4.2. Analiza dobivenih rezultata.....	31
4.3. Rasprava rezultata	41
5. ZAKLJUČAK	44
SAŽETAK	46
SUMMARY	47
LITERATURA.....	48
POPIS TABLICA.....	53
POPIS ILUSTRACIJA	54
PRILOZI	55
ŽIVOTOPIS	58

1. UVOD

Imidž zemlje od velike je važnosti pri odabiru turističke destinacije turista. Taj imidž može biti zasnovan na različitim karakteristikama te države. Danas se u svijetu sve veća pažnja pridaje sportu pa tako i veliki broj osoba prati sport bilo na malim ekranima, uživo ili se bavi s njim. Proces stvaranja vlastitog imidža neke zemlje kroz sport jako je teško zbog mogućih stereotipa koji postoje od prije te se zadržavaju velik niz godina. Uz stvaranje sportskog imidža, sudjelovanjem u sportskim natjecanjima i ostvarivanjem sportskih uspjeha zemlju stavljaju na međunarodnu pozornicu te u zemlji predstavlja nacionalni ponos.

Sport je važna sastavnica današnje svakodnevice i kao takav obuhvaća veći dio tržišta te uključuje različite grane gospodarstva. On postaje oblik zabave i rekreacije, ali predstavlja i područje velike zarade.

Završni rad je podijeljen na pet poglavlja, uključujući uvod i zaključak. U drugom poglavlju ovoga rada pisalo se o sportu u Hrvatskoj, o poznatim hrvatskim sportašima kroz povijest koji su doprinijeli prepoznatljivosti Hrvatske u svijetu te korištenju sportaških natjecanja i sportaša za brendiranje zemlje i promocije Hrvatske kao turističke destinacije. Treće poglavlje će obuhvatiti teorijski dio vezan uz studentsku mobilnost i dva najčešća studentska programa za mobilnost koji studentima omogućuje odlazak na strana sveučilišta u svrhu studiranja, razmijene ili obavljanja studentske prakse. Četvrti dio završnog rada obuhvaća provedeno istraživanje među studentskom populacijom koja je tijekom godina bila u Hrvatskoj na nekom od programa razmijene. Cilj istraživanja, ali i samog završnog rada, bio je uvidjeti postoji li poveznica između poznatih hrvatskih sportaša i njihove promocije kroz sport i motiva dolaska stranih studenata u Hrvatsku na studentsku mobilnost. U poglavlju prikazana su pitanja i odgovori popraćeni grafikonima i komentarima na dobivene rezultate.

2. SPORT U HRVATSKOJ

Prema Mataji (2003:32) sport je: „sociobiološka pojava u kojoj su različite tjelesne sposobnosti dobile prigodu na osnovi ustanovljenih pravila natjecanjem izraziti silu i brzinu uz ovladavanje tehnikom ili upravljajući njome prema izvedbenim zahtjevima stanovitoga sporta.“.

Europska povelje o sportu usvojena 1992. godine definira sport kao: „sve oblike tjelesne aktivnosti koji, kroz slučajno ili organizirano sudjelovanje, su usmjereni prema iskazivanju ili poboljšanju tjelesne i mentalne dobrobiti, formiranju društvenih odnosa ili postizanju rezultata u natjecanju svih razina.“ (Satula, 2018:1)

Prema Zakonu o sportu (NN, 2006) sport je definiran kao: „sve tjelesne aktivnosti i igre organizirane radi postizanja sportskih dostignuća koja se ostvaruju prema utvrđenim natjecateljskim pravilima, radi unaprjeđivanja zdravlja ili rekreacije.“.

Među mnoštvom definicija ističe se i definicija Međunarodne asocijacije za sportske znanosti i tjelesno vježbanje koja je sport odredila kao: „svaku tjelesnu aktivnost, koja ima značaj igre i opseg mogućnosti natjecanja sa samim sobom ili s drugima. Ako je natjecanje s drugima, ono treba biti u viteškom duhu. Nema sporta bez fair-playa.“. (Bartoluci, Škorić, 2009:15)

Sva četiri izdvojena poimanja sporta imaju nekoliko zajedničkih elemenata koje mogu zajedno tvoriti konačnu definiciju uvodnog dijela ovog poglavlja. Sport obilježavaju sve tjelesne aktivnosti kojima se čovjek različite dobi bavi te koje su usmjerene prema poboljšanju ili očuvanju čovjekove dobrobiti, postizanju određenih uspjeha ili ostvarivanju društvenih odnosa. Sport ima iznimno značenje velikom broju ljudi koji utječe na stvaranje čovjekovog identiteta i njegove osobnosti. Sport uvelike sudjeluje u širenju fair-playa i jednakosti, odnosno smanjivanju nasilja i agresije. Sport ima razne pozitivne utjecaje na ljude i šalje važnu poruku optimizma, druženja te kontakata s drugima ljudima.

U sportu nema društvenih ili kulturnih granica, namijenjen je svim dobnim skupinama bez obzira na njihovo porijeklo ili kulturu. Kroz sport čovjek može steći kompetencije, osobnosti i sposobnosti koje mogu pozitivno utjecati na njegovo zaposlenje. Bavljenjem nekom sportskom aktivnošću, čovjek stječe znanja i vještine timskog rada, kreativnosti i discipline, razvijaju se i bitne životne vještine kao što su preuzimanje odgovornosti i vodstvo. (Kako sport doprinosi društvu?, 2015, <https://europski-tjedan-sporta.hr/kako-sport-doprinosi-drustvu/>)

Svaki sport ima različite karakteristike i specifičnosti te je već u mlađim danima mladog sportaša potrebno raditi na usavršavanju tehnika tog specifičnog sporta. Na uspjeh timskih sportova utječe i taktika koja je neizbježan dio treninga koju ne bi trebali zanemarivati.

Sport seže duboko u našu povijest i smatra se tradicijom koju građani žele i dalje slijediti i

oplemenjivati i u budućnosti, kreirajući vrhunske sportaše koji će ostvarivati nove rezultate u ime Hrvatske. Zanimljivo je kako Hrvatska s relativno malim brojem stanovnika postiže vrhunske i jako pamtljive sportske rezultate. Hrvatska je „sportska nacija“ što pokazuje analiza stanja Hrvatskog sporta u brojkama priložena u Narodnim novinama koja prikazuje broj sportskih udruženja i broj njihovih članica. (Nacionalni program športa 2019.-2026., 2019, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_07_69_1394.html)

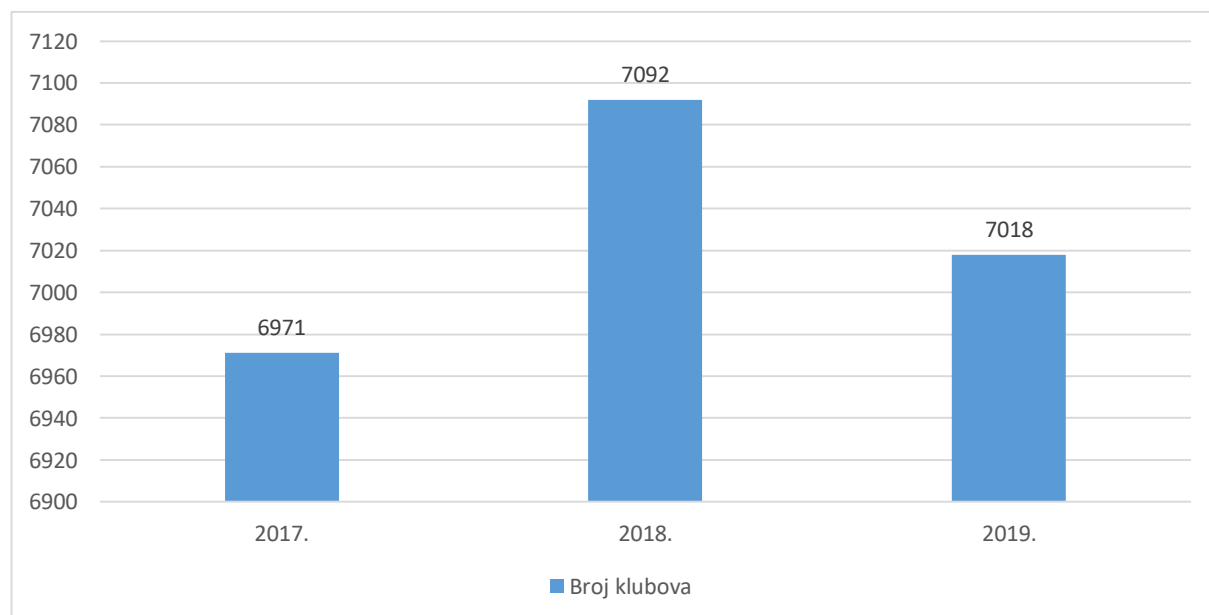
Tablica 1. Sportska udruženja i članice u Hrvatskoj

KROVNA UDRUŽENJA	ČLANICE
Hrvatski olimpijski odbor	44 nacionalna saveza olimpijskih sportova
	20 županijskih sportskih zajednica i Sportski savez Grada Zagreba
	10 ostalih udruga i ustanova
Hrvatski paraolimpijski odbor	14 nacionalnih sportskih saveza
	11 županijskih sportskih saveza
	10 gradskih sportskih saveza osoba s invaliditetom
Hrvatski sportski savez gluhih	14 punopravnih sportskih saveza (3 nacionalna sportska saveza i 11 gradskih i županijskih sportskih saveza)
	6 pridruženih sportskih udruga
Hrvatski akademski sportski savez	19 sportskih udruga visokih učilišta
Hrvatski školski sportski savez	20 županijskih školskih sportskih saveza
	Školski sportski savez Grada Zagreba

Izvor: Nacionalni program športa 2019.-2026., 2019

Na sljedećem grafikonu se nalazi usporedba triju godina, 2017., 2018. i 2019. godine pri čemu se promatra rast sportskih klubova u Republici Hrvatskoj.

Grafikon 1. Broj sportski klubovi od 2017. do 2019. godine

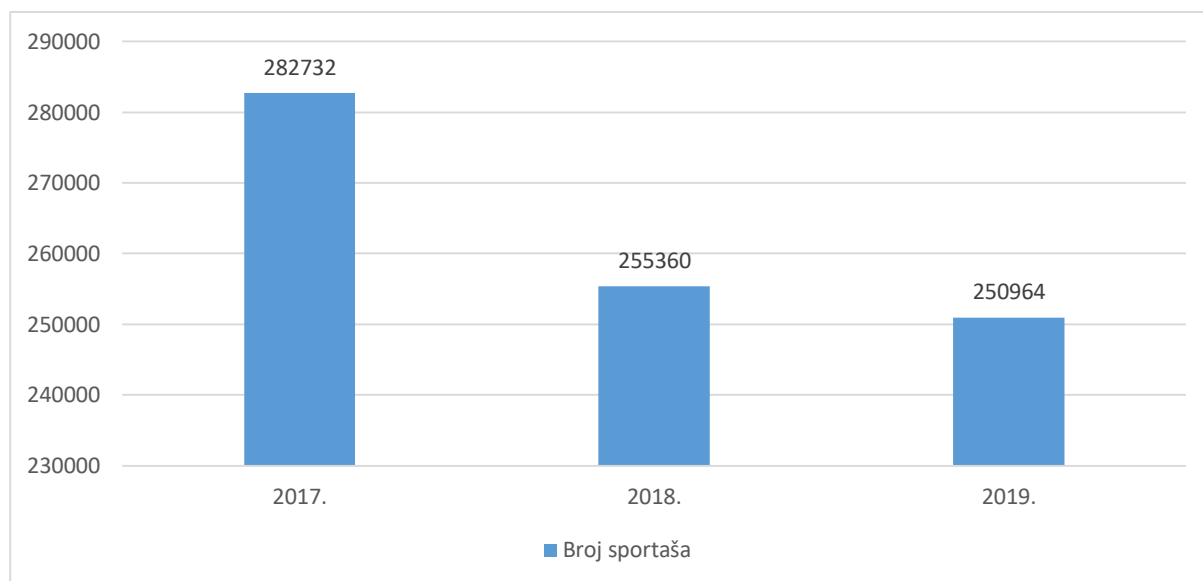

Izvor: Središnji državni ured za šport

Podaci za Grafikon 1. preuzeti su sa web stranica Središnjeg državnog ureda za šport. Prema grafikonu vidljiv je nagli rast između 2017. i 2018. godine. Između tri promatrane godine najveći broj klubova je u 2018. godini s ukupno 7092 klubova.

Uz broj klubova navedenih u Grafikonu 1., u Grafikonu 2. biti će prikazan broj sportaša u tim klubovima.

Grafikon 2. Broj sportaša od 2017. do 2019. godine

Izvor: Središnji državni ured za šport

Iz Grafikona 2. vidljivo je kako je broj sportaša najveći 2017. godine, ukupno 282732, te se od 2017. godine bilježi pad, pa tako broj sportaša u 2019. godini iznosi ukupno 250964.

Nakon osamostaljenja Hrvatske 1991. godine hrvatski sportaši su konačno mogli predstavljati svoju zemlju na sportskim natjecanjima. Hrvatska je od 1991. godine do danas obučila i poslala brojne talentirane igrače na natjecanja iz raznih sportova na Olimpijskim igrama čije se medalje u sportskim krugovima smatraju najvećim uspjehom sportaševe karijere. (Sport, n.d., <http://www.mvep.hr/hr/o-hrvatskoj/sport/vrhunski-hrvatski-sportasi/>)

Najuspješnija godina na Ljetnim olimpijskim igrama prema osvojenim medaljama je 2016. godina s ukupno 10 osvojenih medalja. (Hrvatska na Olimpijskim igrama, 2020, https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatska_na_Olimpijskim_igrama)

Tablica 2. Broj osvojenih medalja na ljetnim OI

Godina	Sportovi	Natjecatelji	Medalje			
			Zlato	Srebro	Bronca	Ukupno
Barcelona, 1992.	12	39	0	1	2	3
Atlanta, 1996.	14	84	1	1	0	2

Sydney, 2000.	12	91	1	0	1	2
Atena, 2004.	14	81	1	2	2	5
Peking, 2008.	15	105	0	2	3	5
London, 2012.	18	106	3	1	2	6
Rio de Janeiro, 2016.	18	87	5	3	2	10
Ukupno	11	10	12	33		

Izvor: 2020, https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatska_na_Olimpijskim_igrama

Tijekom Zimskih olimpijskih igara najuspješnija godina do sada bila je 2002. u Salt Lake Cityju, ukupno 4 medalje. (Hrvatska na Olimpijskim igrama, 2020, https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatska_na_Olimpijskim_igrama)

Tablica 3. Broj osvojenih medalja na zimskim OI

Godina	Sportovi	Natjecatelji	Medalje			
			Zlato	Srebro	Bronca	Ukupno
Albertville, 1992.	4	3	0	0	0	0
Lillehammer, 1994.	3	2	0	0	0	0
Nagano, 1998.	2	6	0	0	0	0
Salt Lake City, 2002.	5	14	3	1	0	4
Torino, 2006.	6	24	1	2	0	3
Vancouver, 2010.	4	19	0	2	1	3
Soči, 2014.	3	11	0	1	0	1
Pjongčang, 2018.	4	20	0	0	0	0
Ukupno	4	6	1	11		

Izvor: 2020, https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatska_na_Olimpijskim_igrama#cite_ref-5

Svi ovi izneseni podaci opravdavaju naziv Hrvatske kao sportskom nacijom. Može se reći da su u Hrvatskoj ekonomski uvjeti sve lošiji, demografski trendovi nezadovoljavajući, ali se u sportu i dalje bilježi rast. Hrvatski sportaši iskazali su se u različitim sportovima sa svojim uspjesima, ali o njihovim lošim uvjetima za treniranje može se puno reći. U odnosu na druge zemlje koje puno financijskih sredstava ulažu u sport i njegov razvoj, Hrvatska još nije poduzela neke veće mjere u tom području. Reći ćemo samo da Hrvatska nogometna reprezentacija ni u 2020. godini nema primjeren, a ni svoj, stadion na kojem bi mogao ugostiti reprezentacije drugih zemalja.

U nastavku se analiziraju neki od najuspješnijih i najprepoznatljivijih hrvatskih sportaša kroz povijest koji su svojim radom učinili da Hrvatska bude prepoznata kao natjecateljska zemlja u svijetu sporta.

2.1. Poznati hrvatski sportaši

Iako je Hrvatska vrlo mala zemlja naspram svjetskih vodećih zemalja, ona ostvaruje uspjehe na različitim područjima pa tako i u sportu. Hrvatska ima važne predstavnike i vrhunske rezultate u brojnim zimskim i ljetnim sportovima.

Sportaši u nastavku rada odabrani su od strane autora završnog rada prema određenim kategorijama i karakteristikama sporta te preferencijama autora rada. Izabrani su sportaši koji se profesionalno bave određenim sportom te su upravo ti sportovi njihovi izvori prihoda.

Metodologija odabira sportaša vršila se putem određenih karakteristikama određenog sporta, a to su: vrijeme u kojemu se sport održava, tj. zimski ili ljetni sportovi, broj sudionika, tj. ekipni ili pojedinačni sportovi i prema popularnosti i zastupljenosti sporta u svijetu.

Međunarodni olimpijski odbor 2019. godine objavio je podjelu zimskih i ljetnih sportova. Prema toj podjeli u radu se nalaze sportaši iz jednog zimskog sporta (skijanje) i tri ljetna sporta (košarka, nogomet, tenis). (International Olympic Committee, 2019)

Sljedeća podjela sportova je na ekipne i pojedinačne sportove. Prema toj podjeli u radu su izabrani sportaši iz ekipnih (košarka, nogomet) i pojedinačnih sportova (skijanje, tenis).

Podjela prema popularnosti i zastupljenosti sporta u svijetu temelji se na provedenoj analizi web stranice Sportytell. Njihov popis „Top 10“ najpopularnijih sportova na svijetu 2020. godine temeljen je na procijeni broja obožavatelja, uključujući doseg publike na globalnoj razini, tj. putem televizijskih pregleda i popularnosti na društvenim mrežama. Među „Top 10“ najpopularnijih sportova nalaze se i sportovi iz kojih dolaze komentirani sportaši u ovom radu, to su: nogomet, košarka i tenis. Na listi najpopularnijih sportova na prvom se mjestu nalazi nogomet s 3,5 bilijuna obožavatelja, košarka s 2,2 bilijuna obožavatelja na 3. mjestu, dok je tenis na 5. mjestu s 1,2 bilijuna obožavatelja. (Top-10 Most Popular Sports In The World 2020, 2020, <https://sportytell.com/sports/most-popular-sports-world/>)

U sljedećoj tablici izdvojeno je pet od deset najpopularnijih sportova prema analizi Sportytell.

Tablica 4. Top 5 najpopularnijih sportova u svijetu

Sport	Broj obožavatelja
Nogomet	3,5 bilijuna
Kriket	2,5 bilijuna
Košarka	2,2 bilijuna
Hokej	2 bilijuna
Tenis	1,2 bilijuna

Izvor: Top-10 Most Popular Sports In The World 2020, 2020, <https://sportytell.com/sports/most-popular-sports-world/>

S obzirom da se u Hrvatskoj nalaze samo tri kriket kluba i 13 klubova hokeja na ledu, u radu nisu komentirani sportaši tih sportova zbog manjeg broja njihovih klubova u odnosu na nogometne, košarkaške i teniske klubove.

U nastavku ovog poglavlja nalaze se predstavnici pojedinačnih i ekipnih sportova u zimskim i ljetnim sportovima. Za predstavnike zimskog sporta izabrani su Ivica i Janica Kostelić, natjecatelji u pojedinačnom sportu, odnosno skijanju. U kategoriji pojedinačnih sportova opisuje se i Goran Ivanišević, ali u ljetnom sportu, tj. natjecatelj u tenisu. Predstavnici ekipnih sportova, ali i jednih od najpopularnijih sportova na svijetu u ovom radu su košarkaš Dražen Petrović koji je izabran i zbog dodatne analize od strane košarkaških autoriteta u anketi Sportskih novosti te nogometaši Davor Šuker i Luka Modrić.

2.1.1. Ivica i Janica Kostelić

Hrvatska je mediteranska zemlja i poznata je po suncu, plažama i moru, više nego skijaškim stazama. No, i dalje ima velik uspjeh na Zimskim olimpijskim igrama bez obzirom na njezin geografski položaj. Jedni od najpoznatijih sportaša Hrvatske zasigurno su brat i sestra Ivica i Janica Kostelić.

Janica Kostelić kao najuspješnija skijašica Hrvatske osvojila je 4 zlatne i 2 srebrne medalje na Zimskim olimpijskim igrama. Janica Kostelić rođena je 5. siječnja 1989. u Zagrebu, u sportskoj obitelji, roditelji su bili bivši rukometaši, a i njezin brat Ivica krenuo je u ostvarivanje svoje skijaške karijere. Već sa svoje tri godine Janica je počela skijati te je svojim padovima na snijegu ometala drugu djecu. S 10 godina Janica je krenula na ozbiljne treninge u SK Zagreb i bilo je očito da se stvara jedan ozbiljni sportaš na hrvatskoj sportskoj sceni. Njezina skijaška karijera započinje kada je na dječjim natjecanjima ostvarila niz uspjeha te sa 16 godina kao najmlađa natjecateljica nastupa na Zimskim olimpijskim igrama i zauzima 8. mjesto u kombinaciji. Njezina najuspješnija godina je poznata 2002. gdje je osvojila čak tri zlata i jedno srebro u Salt Lake Cityju na Zimskim olimpijskim igrama. Janica Kostelić predstavljala je Hrvatsku i na svjetskim prvenstvima i svjetskim skijališnim kupovima na kojima također ima zadivljujuće rezultate. Svoju karijeru završila je 2006. godine zbog brojnih ozljeda. (Janica Kostelić, 2019, <https://www.biografija.com/janica-kostelic/>)

Uz sestru Janicu, Ivica Kostelić drži naslov najboljeg skijaša Hrvatske. Rođen je 23. studenog 1979. u Zagrebu te njegova karijera započinje pobjedom 1992. u Vratni u dječjem natjecanju. Ubrzo se ozlijedio te tri godine boravi u bolnici na oporavku. Njegova karijera puna je uspona i padova uzrokovana raznim ozljedama tijekom sezona. Bez obzira na to Hrvatska se itekako

može ponositi njegovim uspjesima. Ivica Kostelić osvojio je kristalni globus u sezoni 2010./2011. i tri srebrene medalje na Olimpijskim igrama- u Torinu, Vancouveru i Soči. (Ivica Kostelić, 2016, <https://www.biografija.com/ivica-kostelic/>)

Ivica i Janica Kostelić su tijekom svojih skijaških karijera imali brojne operacije, izazvane ozljedama, te su na taj način vraćali se u potrebno fizičko stanje za napore utrke u kojima su se natjecali. Janica Kostelić je 12 puta odlazila na razne operacije koljena, štitnjače i dr., dok je Ivica Kostelić 2012. godine išao na svoju devetu operaciju koljena. (Krvavi put obitelji Kostelić: Znete li s koliko su operacija plaćeni uspjesi?, 2012, https://gol.dnevnik.hr/clanak/ostali_sportovi/krvavi-put-obitelji-kostelic-skupo-placeni-globusi.html)

Može se reći kako je Hrvatska nema dobru geografsku infrastrukturu za profesionalno skijanje. Neodgovarajuća profesionalna skijališta i malo snijega tijekom zimskih mjeseci uvelike otežavaju rad i napredak naših skijaša. Bez obzira na okolnosti u kojima su se nalazili Ivica i Janica Kostelić su uz trud i konstantne treninge doveli hrvatsko skijanje na vrh svjetskih skijaških natjecanja. Uspjehe obitelji Kostelić u skijanju i danas smatramo najvećim uspjesima hrvatskog skijanja te današnji naraštaji svoje treniranje temelje na njihovim uspjesima i pokušavaju doseći hrvatske skijaške uzore, Ivicu i Janicu Kostelić.

2.1.2. Goran Ivanišević

Najveći uspjeh za profesionalnog tenisača je osvojiti jedan od Grand Slam turnira kojih ima četiri. To su: Australian Open u Melbourneu, Roland Garros u Parizu, Wimbledon u Londonu te US Open u New Yorku. Za pristup i igranje na Grand Slam turniru igrač ima 3 načina ulaska: biti u 104 najbolje rangiranih igrača prema ATP ljestvici, putem kvalifikacija ili dobivenom pozivnicom za turnir.

Goran Ivanišević nosi titulu jedinog hrvatskog osvajača Grand Slam Wimbledon turnira 2001. godine i to s pozivnicom. Ivanišević je tada bio 125. na tablici za plasman, a nakon pobjede na Wimbledonu završio je na 16. mjestu. Ivaniševićev najbolji plasman na ATP ljestvici je bilo 2. mjesto 1994. godine. Rođen je 13. rujna 1971. u Splitu te je već u mlađim godinama osvajao razne medalje u različitim sportovima, a pogotovo u krosu. Jedan od njegovih uspjeha je i na Olimpijskim igrama 1992. u Barceloni. Te godine je Hrvatska po prvi put nastupa samostalno te je Ivanišević osvojio dvije brončane medalje jednu u singlu i jednu u parovima s Goranom Prpićem. U Ivaniševićevoj karijeri od 1992. do 2001. možemo pronaći puno uspjeha, osvojenih trofeja i priznanja, ali ne i osvojen naslov Wimbledon. U finalu Wimbledon igrao je protiv jakih protivnika. Veliku i priželjkivanu pobjedu na Wimbledonu doživio je 2001. godine.

Hrvatska reprezentacija osvojila je Davis Cup 2005. godine u kojoj je Goran Ivanišević bio član tima. (Goran Ivanišević, 2018, <https://www.biografija.com/goran-ivanisevic/>)

Nakon pobjede u finalu Wimbledonu 2001. godine Gorana Ivaniševića na splitskoj rivi dočekalo je više od 150 tisuća ljudi, a o tome su pisali mnogi strani mediji. Njegova pobjeda odrazila se i na Hrvatsku turističku zajednicu koja je iskoristila priliku za promociju Hrvatske kao turističku destinaciju na britanskom tržištu. (Skoko, 2004:352-353)

Velik uspjeh za Ivaniševića je taj da će 18. srpnja 2020. biti primljen u Tenisku kuću slavnih koja se nalazi u Newportu u Sjedinjenim Američkim Državama. Goran Ivanišević za sada je jedini Hrvat koji će biti primljen u Tenisku kuću slavnih kao 158. član te institucije. (Bit će primljen u Tenisku kuću slavnih, 2020, <https://www.icv.hr/2020/01/bit-ce-primljen-u-tenisku-kucu-slavnih-goran-ivanisevic-docekao-priznanje-kakvo-ne-pamti-ni-jedan-drugi-hrvat/>)

Uspjeh Gorana Ivaniševića smatra se još većim kada se stavi u kontekst relativno skromnih financijskih mogućnosti kojima je raspolagala njegova obitelj. Prema statistici iz 2018. godine koju je pripremio Livemint prikazuju se procijenjeni troškovi profesionalnog igranja tenisa. Troškovi profesionalnog teniskog igrača uključuju: treniranje, trenera, prehranu, putovanje, opremu i održavanje te drugi razni troškovi kao npr. pratnja na putovanjima i turnirima i sl. U nastavku se nalazi tablični prikaz procijenjenih godišnjih troškova profesionalnog tenisa. (Eltringham, 2019, <https://www.sportscasting.com/a-breakdown-of-what-it-costs-to-play-pro-tennis/>)

Tablica 5. Procjena godišnjih troškova profesionalnog tenisa

Vrsta troška	Trošak
Trener	1.328.432,00 €
Prehrana	26.568,00 €
Putovanja	132.843,00 €
Treniranje	221.405,00 €
Oprema i održavanje	35.424,00 €
Ostali troškovi	44.281,00 €
Ukupno	1.788.953,00 €

Izvor: Zeegers, 2019, <https://www.sportscasting.com/a-breakdown-of-what-it-costs-to-play-pro-tennis/>

Procjena troškova Liveminta pokazala je da profesionalni igrač tenisa troši približno 2 milijuna eura godišnje. Kako bi bili najbolji na svijetu, moraju i učiti od najboljih trenera, putovanje s kontinenta na kontinent na Grand Slam natjecanja također nije jeftino.

Zarada na teniskim natjecanjima je dostupna javnosti pa tako možemo na web stranici ATP-a

vidjeti da je Goran Ivanišević u singlovima i parovima zarađivao 17.604.398 eura godišnje. Iz ove proste računice možemo zaključiti kako je Goran Ivanišević imao vrlo uspješnu financijsku karijeru. (Goran Ivanišević, 2020, <https://www.atptour.com/en/players/goran-ivanisevic/i034/overview>)

2.1.3. Dražen Petrović

Iako je teško i nezahvalno uspoređivati igrače različitih vremena vječno pitanje Hrvatske košarke bilo je: Tko je bolji - Dražen Petrović ili Toni Kukoč? U svibnju 2020. godine razriješena je tzv. košarkaška dilema te je provedena anketa Sportskih novosti među košarkaškim autoritetima kao što su bivši izbornici reprezentacija Pino Gjergja i Mirko Novosel, bivši igrači i treneri Željko Pavličević, Velimir Perasović, Jasmin Repeša i mnogi drugi. Poredak žirija bio je: prvo mjesto Dražen Petrović, drugo mjesto Toni Kukoč i treće mjesto Krešimir Ćosić. (Zobec, 2020, <https://sportske.jutarnji.hr/sn/kosarka/kosarka-mix/tko-je-nas-najveci-igrac-ikad-drazen-ili-toni-pogledajte-kako-su-u-nasoj-anketi-glasali-kosarkaski-autoriteti-bio-je-to-strahovito-tezak-izbor-10289185>)

Poštivajući rezultate ankete i mišljenja košarkaških autoriteta dovodi nas do kratkog opisa života i uspjeha Dražena Petrovića koji je u gradu Šibenik, 22. listopada 1964. godine. Petrović je poznato ime u Hrvatskoj, ali i u cijelom svijetu, nije doprinio samo razvoju hrvatske košarke, nego se smatra i jednim od predvodnika europskih igrača u NBA. Njegova košarkaška karijera započinje u 15. godini života kada je nastupao za klub rodnog grada Šibenika. Profesionalnu karijeru započinje u Ciboni iz Zagreba. Iz Cibone odlazi u Real Madrid, a s oba kluba osvajao trofeje. Nakon sudskog postupka protiv španjolskog kluba, Petrović 1990. godine prelazi u Portland Trail Blazers i započinje svoju NBA ligu, prvo na klupi, a tek 1992. godine na parketu New Jersey Netsa. 1992. je godine bio 'najbolji šuter momčadi', 'najbolji Europljanin u NBA ligi' te 'najbolji bek pucač NBA' te sezone. Da je 1992. godina obilježena velikim uspjehom Dražena Petrovića pokazuje i srebrna olimpijska medalja iz Barcelone gdje je Petrović sa svojim suigračima za hrvatsku reprezentaciju nastupao protiv tadašnjeg Dream Teama kojeg su predstavljali najbolji igrači NBA lige, ali i povijesti- Michael Jordan, Magic Johnson, Larry Bird i drugi. Njegov život tragično je prekinut prometnom nesrećom u njegovoj 29. godini života. Njegova slava nastavila se i nakon smrti pa je tako 2002. Petrović uvršten u Kuću slavnih u Springfieldu, 2006. godine u čast Dražena Petrovića otvoren je memorijalni centar i muzej u Zagrebu, kraj košarkaške dvorane, koja također nosi Petrovićevo ime. U njegovom rodnom gradu, Šibeniku, 2011. godine postavljen je brončani kip te je otvoren Spomen muzej koji je uređen u njegovom stanu. (Na današnji dan rođen je Dražen Petrović, 2019,

<https://sport.hrt.hr/551916/na-danasnji-dan-roen-je-drazen-petrovic>)

2.1.4. Davor Šuker

U Hrvatskoj najzastupljeniji sport je nogomet. Nogomet se prati, igra i voli. Tijekom godina Hrvatska je u svijet poslala jasnu poruku, da tu nastaju jedni od najboljih nogometaša u svijetu. Jedan od tih poznatih hrvatskih nogometaša je i Davor Šuker, sadašnji predsjednik HNS-a. Šuker je rođen 1968. u Osijeku, a s nogometom se počinje baviti još u mlađim danima igrajući za nogometni klub Osijek. (Davor Šuker, 2018, <https://www.biografija.com/davor-suker/>)

Za vrijeme njegova boravka u Sevilli gdje je i igrao za Sevilla Fútbol Club od 1991. do 1996., bio je i igrač hrvatske reprezentacije. Zbog velikih uspjeha koje je postizao u klubu i reprezentaciji i zbog količine golova koje je davao, primijetio ga je i jedan od najvećih klubova Europe, Real Madrid. Šuker je u dresu Real Madrida postigao 49 golova u 106 utakmica te je s njima osvojio i Ligu prvaka. Njegova nogometaška karijera se nastavlja u Premier ligi, prvo u Arsenalu, a zatim u West Hamu. Posljednje utakmice za klub u Münchenu igrao je 2003. godine. (Weir, 2018, <https://thesefootballtimes.co/2018/01/22/the-odyssey-of-davor-suker-from-untouchable-goalscorer-to-vilified-president/>)

Popis Šukerovih najvećih uspjeha je prilično dugačak: 18 priznanja i trofeja koje je individualno osvojio, 4 klupska uspjeha i to s Real Madridom te 3 uspjeha na reprezentativnoj razini računajući igranje za Jugoslaviju. Šukerova najistaknutija uspjeha su: bronca sa Svjetskog prvenstva u Francuskoj 1998., „Državna nagrada za šport Franjo Bučar“, nalazi se i na popisu poznatog nogometnog portala gdje njegova dva gola ulaze u top 10 zgoditaka Europskog prvenstva odigranog 1996. godine. Moramo naglasiti da Davor Šuker nosi titulu najboljeg strijelca hrvatske reprezentacije te je jedan od najboljih napadača svijeta u 1990. godini. (Davor Šuker, 2018, <https://www.biografija.com/davor-suker/>)

Tablica 6. Najistaknutiji uspjesi Davora Šukera

Vrsta uspjeha	Nagrada	Godina
Individualni uspjesi	Srebrna kopačka, FIFA	1987.
	Najbolji igrač do 21 godine, UEFA	1990.
	Najbolji strijelac, Jugoslavenska liga	1989.
	Zlatna kopačka, FIFA	1998.
	Srebrna lopta, FIFA	1998.
	Onze d'Or, Onze Mondial	1998.
	Igrač godine, 3. mjesto, FIFA	1998.
	Igrač godine, Večernji list	1992., 1994., 1995., 1996., 1997., 1998.
	Sportaš godine, Sportske novosti	1998.
	Državna nagrada za sport "Frano Bučar"	1998.

	Zlatna lopta, 2. mjesto	1998.
Klupski uspjesi	La Liga, 1. mjesto	1997.
	Španjolski superkup, 1. mjesto	1997.
	Liga prvaka, 1. mjesto, UEFA	1998.
	Internacionalni kup, 1. mjesto	1998.
Reprezentativni uspjesi	Zlatna medalja, Svjetsko prvenstvo do 20 godina	1987.
	Srebrna medalja, Europsko prvenstvo do 21 godine	1990.
	Brončana medalja, Svjetsko prvenstvo	1998.

Izvor: 2018, https://hr.wikipedia.org/wiki/Davor_%C5%A0uker#Priznanja

U europskom nogometu klubovi pokušavaju sakriti detalje transfera i plaće igrača od očiju novinara i medija pa se tako njihove plaće procjenjuju od strane medija, novinara ili stručnjaka zaposlenih na web stranicama poput Transfermarkta. Uzimajući u obzir vremensko ograničenje, Šukerova današnja procijenjena vrijednost zarade bila bi 21.750.000 \$ približno 19.300.000 eura. (Najbogatiji hrvatski sportaši svih vremena, 2016, <http://hr.n1info.com/Sport-Klub/Ostali-Sportovi/a167825/25-najbogatijih-hrvatskih-sportasa-svih-vremena-Modric-je-tek-3.-da-li-znate-ko-je-na-prvom-mestu.html>)

2.1.5. Luka Modrić

Najpoznatiji aktivni hrvatski sportaš danas je Luka Modrić zahvaljujući njegovim uspjesima koje je postigao tijekom nogometne karijere koja je počela još u mlađim danima. Pod vodstvom Luke Modrića na terenu, i Zlatka Dalića na klupi, hrvatska nogometna reprezentacija osvojila je drugo mjesto tijekom Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji 2018. godine. Jedini je hrvatski nogometaš koji je osvojio Zlatnu loptu i prekinuo niz osvojenih lopti dvojici, do tada, najboljih nogometaša svijeta Messiju i Ronaldu.

Luka Modrić je imao turbulentno djetinjstvo uzrokovano Domovinskim ratom i agresijom koja se odvijala u njegovom rodnom mjestu. Bio je prisiljen otići u Zadar gdje je krenuo i trenirati nogomet. Fizički nije bio dovoljno razvijen te su ga neki klubovi odbili te profesionalnu nogometnu karijeru započinje u NK Dinamu s kojim osvaja tri nacionalna prvenstva, super kup i dva hrvatska kupa. Istaknuo se i na europskoj sceni te u 2008. godini prelazi u Tottenham gdje je odigrao četiri

sezone s 17 pogodaka i pokazuje svoju važnost u klubu. Modrić trenutno igra za španjolski klub Real Madrid u koji je prešao 2012. godine. Osvojio je brojne klupske nagrade i upisao više od 200 nastupa za jedan od najvećih španjolskih klubova. Luka Modrić je ključan igrač ne samo u klubu u kojem igra, nego i u hrvatskoj reprezentaciji, u kojoj je kapetan od 2006. godine. (Luka

Modrić, 2018, <https://www.biografija.com/luka-modric/>)

U nastavku se nalaze Modrićeva najistaknutiji uspjesi koje je osvojio individualno u svijetu, Europi i Hrvatskoj. Za Luku Modrića se može reći da je njegova slavna godina bila 2018. kada je osvojio čak 6 individualnih trofeja i priznanja.

Tablica 7. Najistaknutiji uspjesi Luke Modrića

Nagrada	Godina
Najbolji igrač Europe, UEFA	2018.
Najbolji igrač godine, FIFA	2018.
Zlatna lopta, France Football	2018.
FIFPro World IX	2019., 2018., 2017.
Nogometaš godine, Večernji list	2011., 2008., 2007.
Najuspješniji promicatelj Hrvatske u svijetu, HOO	2019., 2017.
Najbolji sportaš godine, Sportske novosti	2018.
Najuspješniji hrvatski sportaš, HOO	2018.
Žuta majica, Sportske novosti	2008.
Najbolji sportaš HNL	2007.

Izvor: <https://www.transfermarkt.com/luka-modric/erfolge/spieler/27992>

U nogometu, ali i u drugim sportovima, teško je odlučiti tko je bolji. Na tu odluku utjecaj imaju razni faktori poput: dobi, pozicije koju igraju, kluba u kojem igraju, suigrača s kojima igraju, ali i vrijeme u kojem igraju. Kao moguća usporedba igrača vide se u Luki Modriću i njegovog reprezentacijskog suigrača, ali i klupskog rivala, Ivan Raketić s potpisanim ugovorom u Barceloni. Luka Modrić i Ivan Rakitić u svojim klubovima igraju iste pozicije, možemo ih smatrati jakim konkurentima te je zbog tih činjenica Ivan Rakitić izabran kao usporedba Luki Modriću. Od osnutka La Lige, Real Madrid i Barcelona jaki su rivali te se neprestano izmjenjuju za prvo mjesto na tablici.

Ivan Rakitić je dvije godine mlađi od Modrića te je njegova tržišna vrijednost 20 milijuna eura prema Transfermarktu i veća je od Modrićeve (12 milijuna eura). Tržišna vrijednost nogometaša označava njihovu trenutnu vrijednost u slučaju prodaje u drugi klub, ali ne označava konačnu vrijednost po kojoj će se prodati. Njihova tržišna vrijednost mijenja se s obzirom na njihovu minutažu, postignute golove i ostale faktore. No, kad su u pitanju plaće, Modrić ima znatno višu od Rakitića, tj. 10.5 milijuna eura, a Rakitić 8 milijuna eura. (Luka Modrić, <https://www.transfermarkt.com/luka-modric/profil/spieler/27992>; Ivan Rakitić, <https://www.transfermarkt.com/ivan-rakitic/profil/spieler/32467>)

2.2. Brendiranje Hrvatske kroz sportska natjecanja

Pojam brendiranje se u teoriji i praksi društva i marketinga koristi približno dva desetljeća u istraživanjima i određivanju karakteristika lokacija, kultura ili ljudi. Brendiranje se treba promatrati iz gledišta multidisciplinarnе perspektive, pa se tako brendiranje kreira iz diferencijacija i jedinstvenosti, tj. razlike između konkurencija, emocionalne povezanosti, financijske vrijednosti proizvoda i brenda. (Skoko, 2009)

Prema autorici Vaid (2003) moderna definicija brendiranja razvila se u 19. stoljeću tijekom industrijske revolucije kada je proizvođačima bilo sve važnije stvarati prepoznatljiva imena i simbole kako bi se njihovi proizvodi razlikovali od konkurencije. Stoga je brendiranje danas proces pri kojem tvrtka, naziv proizvoda ili slika postaju sinonimi za niz vrijednosti, težnji ili stajališta kao što su neovisnost, kvaliteta ili pouzdanost.

Brendiranje se može definirati i kao način komunikacije s ljudima koji mogu koristiti ili kupiti proizvod ili uslugu. Učinkovito brendiranje će zapravo dovesti kupca do izbora hoće li kupiti određeni proizvod ili koristi određenu uslugu. (Rowley, 1997)

Tako dolazimo i do sporta na koji se više ne gleda samo kao tjeļovježba, nego on postaje i komercijalni proizvod. Mnogi gradovi i zemlje svoje razvojne strategije temelje na organizaciji sportskih događanja jer takva događanja privlače željenu medijsku pozornost te se povećava i sama gledanost sportskih događanja u tim gradovima ili zemljama.

Promocija zemlje je vrlo važna za njezin ukupni i gospodarski razvoj, stjecanjem dobrog imidža zemlja postaje cjenjenija u svijetu, a kao sportski natjecatelj, Hrvatska postaje ravnopravni suparnik. Kakva promocija treba biti da bi se Hrvatska istaknula među većim i povijesno značajnim zemljama Mediterana? Ona se treba isticati uspjesima njezinog naroda, hrabrošću i odanosti. Najbolju mogućnost toga vidimo u sportu koji izaziva iskrene emocije gledatelja, ali i samih igrača. Njihova ljubav prema svom sportu vidljiva je na sportskim natjecanjima, njihova odanost i upornost za uspjehom preslikavaju se na hrvatski narod te ostale zemlje i njihovi narodi kroz sportske uspjehe upoznaju Hrvatsku.

Zbog raširenosti sportskih natjecanja te sportske važnosti u društvu oni čine najvažnije čimbenike koji privlače velik broj ljudi u destinaciju održavanja natjecanja koji inače ne bi posjetili to mjesto, njihov glavni dolazak u destinaciju je sportsko događanje. Tako se i turistička ponuda mora mijenjati i prilagođavati trendovima sporta te osmišļjavati i organizirati privlačne sportske događaje. (Bartoluci i Škorić, 2009)

Mnogi brandovi i tvrtke žele biti dio sportske industrije koja im osigurava siguran prihod zbog velike gledanosti sporta i sportskih natjecanja. U Hrvatskoj mnogi klubovi se financiraju od

sponzorstva kako bi pokrili godišnje troškove kluba. S obzirom na broj klubova u Hrvatskoj i talentiranih sportaša u njima, velika zainteresiranost sponzora je opravdana te se taj prostor može smatrati dobrim područjem za ulaganje.

Sportski događaji vrlo dobro su opisani od strane Džebe i Serdarušića (1995:202) koji govore da je: „sportski spektakl uvijek nov, nikad prije viđen i ne može se ponoviti; to je premijera bez ponovnog izvođenja.“. Pa tako svijet pamti Hrvatsku po Svjetskom nogometnom prvenstvu 2018. godine u Rusiji.

Za Hrvatsku je to bilo trenutak za pamćenje, veliki uspjeh i veliki ponos za igrače, ali i hrvatski narod. Hrvatska je izgradila čvrst imidž na sportskim natjecanjima i uz druge sportove, ne samo nogomet. Iako su u našoj zemlji imena kao Davor Šuker, Janica Kostelić ili neki drugi sportaš jako poznati, ne smijemo se zanositi s izrekama da su poznati i u cijelom svijetu i svakom čovjeku. Međutim, kontinuirano navijanje i prisustvo navijača na različitim sportskim natjecanjima postaju slike koje su poznate i ostaju zapažene u očima drugih nacija.

Svjetsko prvenstvo u nogometu 1998. godine je bilo jako važno za Hrvatsku. Hrvatska reprezentacija je promovirala je nacionalnu solidarnost i jedinstvo. U to vrijeme Hrvatska je iza sebe imala završen Domovinski rat te je u svijetu bila poznata po političkim i ratnim zbivanjima. Svjetsko prvenstvo u Francuskoj 1998. godine pružilo je priliku Hrvatskoj da se svijetu predstavi u drugom svijetlu te pridobije pozornost kao sportska nacija. Te godine Hrvatska nogometna reprezentacija osvojila je treće mjesto na nogometnom prvenstvu.

Nakon Svjetskog nogometnog prvenstva 1998. godine provelo se istraživanje o poznavanju Hrvatske kao zemlje. Istraživanje je provedeno u Engleskoj putem poznate marketinške agencije. Rezultati su pokazali da je samo 3% populacije u svijetu znalo za Hrvatsku prije početka Svjetskog nogometnog prvenstva, a nakon osvojene brončane medalje, po istom istraživanju, za Hrvatsku je znalo 70% svjetske populacije. (Škaro, n.d., <https://www.olimpijci.hr/kolumne/detaljnije/sport-je-veliki-biznis-i-najbolja-promocija>)

Svoj najveći uspjeh Hrvatska nogometna reprezentacija zabilježila je na Svjetskom nogometnom prvenstvu 2018. godine u Rusiji s osvojenim drugim mjestom na natjecanju. Promatrajući listu pobjednika Svjetskih nogometnih prvenstava moglo bi se očekivati da će niz prvaka uvijek nastaviti dobro razvijene i bogate zemlje poput Francuske, Njemačke ili Španjolske koja su i posljednja tri pobjednika. Međutim, Hrvatska je pokazala kako i ona može doći do finala i zaprijetiti da će pobijediti. Hrvatska reprezentacijama je tijekom natjecanja davala nadu hrvatskom stanovništvu te se može reći kako su svi ostali problemi nestajali dok je Hrvatska pobjeđivala.

Nakon pobjede i prolaska grupne faze na Svjetskom nogometnom prvenstvu 2018. godine mnogi strani mediji pisali su pozitivne stvari o Hrvatskoj. Njemački časopis Bild napisao je da je „Hrvatska najveća sportska zemlja na svijetu“. Ovu tvrdnju njemački časopis Bild je opravdao iznoseći uspjehe hrvatskih sportaša u raznim sportovima poput vaterpola, tenisa, rukometa i drugih. (Skoko, n.d., https://www.bozskoko.com/english/news-details_14/power-of-sport-in-the-context-of-promoting-croatia_315/)

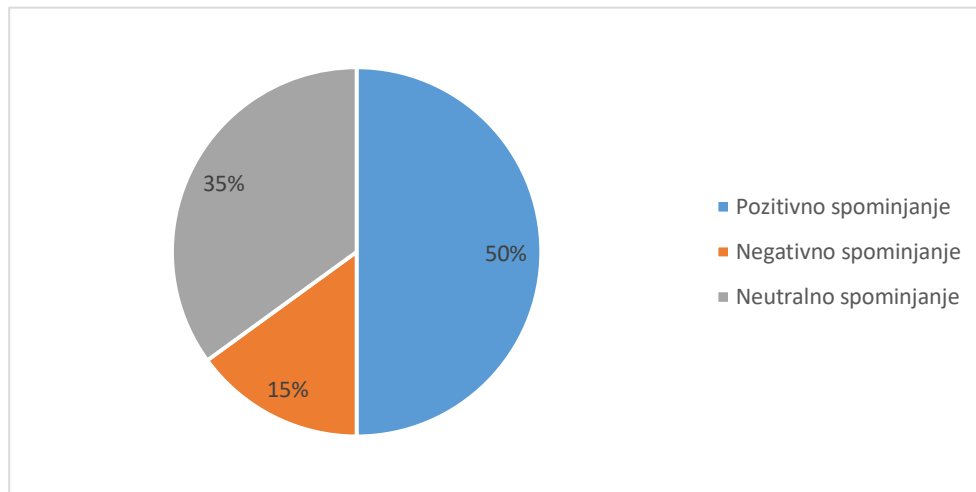
Na Svjetskom nogometnom prvenstvu 2018. godine sudjelovalo je 32 nogometne reprezentacije te je rijetkost da male zemlje ostvaruju velike uspjehe. Veliki uspjeh se tako nije očekivao ni od Hrvatske te su mnogi strani mediji, igrači drugih reprezentacija i njihovi navijači podcjenjivali nogometaše hrvatske reprezentacije. Može se reći kako je Hrvatska do Svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji bila blago rečeno nepoznata zemlja drugima gledajući na neku posebnu specifičnost, tako je na primjer Francuska poznata po Parizu i Azurnoj obali, Španjolska po Barceloni, a Brazil po karnevalskim zabavama i nogometašu Ronaldinhu.

Svjetsko nogometno prvenstvo najveći je događaj u svijetu nogometa te visok rezultat koji je postigla Hrvatska 2018. godine dovela je do veće prepoznatljivosti naše zemlje i određenja posebne specifičnosti. Može se reći da je ta posebna specifičnost Hrvatske talentiranost u sportu, veliki uspjesi te nada koju pružaju igrajući određene sportove.

Tijekom Svjetskog nogometnog prvenstva 2018. godine tvrtka za provođenje medijskog praćenja, Mediatoolkit, provodila je analizu o spominjanju Hrvatske u stranim medijima. Prije osmine finale Hrvatska je otprilike spomenuta 100 puta dnevno u medijima, a nakon pobjede nad Danskom te u trenutku suočavanja s Rusijom u četvrtfinalu taj broj se povećao na 150 000 spominjanja dnevno. Još već porast spominjanja u stranim medijima uslijedio je nakon pobjede Hrvatske nad Engleskom reprezentacijom te je broj iznosio 300 000 spominjanja u medijskim člancima. Finale Svjetskog nogometnog prvenstva 2018. gledalo je više od 1 milijarde ljudi na malim ekranima, a Hrvatska je tijekom finala spomenuta u 400 000 medijskih članaka. Završna analiza pokazuje kako se Hrvatska tijekom cijelog natjecanja spomenula u više od milijun medijskih članaka. (Glavinić, 2018, <https://www.mediatoolkit.com/blog/croatia-world-cup-media-analysis/>)

Veliki uspjeh hrvatske reprezentacije u nogometu rezultirao je i veliki iskorak Hrvatske u svijetu. Spominjanje u stranim medijima dovelo je do upoznavanja zemlje, ne samo hrvatskog nogometa i uspješnih nogometaša, nego i ostalih pozitivnih karakteristika koje Hrvatska nudi. Putem iste analize o spominjanju Hrvatske analiziralo se i koja je vrsta spominjanja bila – pozitivno, negativno ili neutralno spominjanje. Rezultati su prikazani u sljedećem grafikonu.

Grafikon 3. Vrsta spominjanja Hrvatske tijekom Svjetskog nogometnog prvenstva 2018. godine

Izvor: Glavinić, 2018, <https://www.mediatoolkit.com/blog/croatia-world-cup-media-analysis/>

Iz priloženih rezultata vidljivo je da je 50% spominjanja bilo pozitivno, a u samo 15% slučajeva to spominjanje je bilo negativno. Neutralnih spominjanja bilo je 35%.

Tvrtka Talkwalker je tijekom Svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji pratila popularne teme na društvenoj mreži Twitter. Njihova analiza pokazala je kako su se poznati brandovi poput Nike i Adidasa tijekom cijelog prvenstva spomenuli oko 70 000 puta. Usporedimo li to sa spominjanjem Hrvatske na istoj toj društvenoj mreži dolazimo do nevjerojatnog broja od 1.5 milijuna spominjanja tijekom jedne odigrane utakmice, tj. finala. (Glavinić, 2018, <https://www.mediatoolkit.com/blog/croatia-world-cup-media-analysis/>)

Veliko povećanje interesa za Hrvatskom odrazilo se i na Hrvatsku turističku zajednicu koja je uspoređivala broj posjeta 2017. i 2018. godine. Tijekom finala Svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji, Hrvatska turistička zajednica zabilježila je rast posjete njihove web stranice u odnosu na isto razdoblje 2017. godine. Porast posjete iznosio je više od 200%, a najviše posjetitelja web stranice dolaze iz Indije, Italije i Sjedinjenih Američkih Država. Promotivna kampanja Hrvatske turističke zajednice, Full of life skraćena je u manju verziju promotivnog videa te nazvana „Croatia Full of Excellent Players“ u kojem su prikazani hrvatski reprezentativci te je video podijeljen na društvenim mrežama i jako dobro prihvaćena od strane gledatelja. (Rihelj, 2018, <https://hrturizam.hr/koje-su-nase-turisticke-destinacije-iskoristile-uspjeh-vatrenih-za-dodatnu-promociju/>)

Osim Hrvatske turističke zajednice, jako dobro su prihvaćene i promotivne kampanje grada Pule i Zadra. Finale Svjetskog nogometnog prvenstva gledalo se u Pulskoj Areni te je grad Pula uz suradnju Hrvatskom turističkom zajednicom i agencijom MediaCom osmislio promotivnu kampanju pod nazivom „2nd best place to watch World Cup finals“. Promotivni video grada

Pule na ovu temu podijeljen je oko 4.700 puta, a ima više od 343 000 pregleda. Hrvatski reprezentativci donijeli su i promociji grada Zadra koji je Svjetsko nogometno prvenstvo 2018. godine te doček četvorice reprezentativaca u Zadar iskoristio u promotivnom videu pod imenom „Zadar, Home Of The Best!“. (Rihelj, 2018, <https://hrturizam.hr/koje-su-nase-turisticke-destinacije-iskoristile-uspjeh-vatrenih-za-dodatnu-promociju/>)

Promocija Hrvatske temeljena na Svjetskom nogometnom prvenstvu ne smije stati na slikama dočeka hrvatskih reprezentativaca i njihovom uspjehu. Turističke zajednice naše zemlje trebale su povezati sport i razvoj sportskog turizma s ostalom ponudom koja se nudi u hrvatskim turističkim gradovima (gastronomija, kulturne znamenitosti, manifestacije).

Sigurno je kako Hrvatska, u bližoj budućnosti, neće dobiti priliku organizirati Svjetsko nogometno prvenstvo, ali Hrvatska već i danas ima brojna druga sportska događanja u gradovima diljem zemlje koji doprinose razvoju turizma, a pri tome i prepoznatljivosti Hrvatske u svijetu.

Jedno takvo sportsko događanje je svima već poznata utrka života Wings for life koja se održava još od 2014. godine na više od 34 lokacije u cijelom svijetu. Utrka u Hrvatskoj se održava u Zadru te se u isto vrijeme trči i u ostalim dijelovima svijeta. Cilj utrke nije pobijediti nego trčati za one koji ne mogu. Naime, sva sredstva koja se prikupe tijekom utrke odlaze u zakladu za istraživanje bolesti leđne moždine i pronalazak lijeka za ozlijede leđne moždine.

Sudionici utrke sami biraju gdje i koliko žele trčati, tako je dvostruki pobjednik utrke Aron Anderson 2019. godine izabrao Zadar kao svoju stazu. Aron Anderson je avanturist i sportaš iz Švedske. Poznat je po osvajanju planine Kebnekaise u invalidskim kolicima. Iste te godine Zadar je ugostio rekordnih devet tisuća trkača i sudionika utrke u kolicima iz različitih dijelova svijeta. (Žura, 2019, <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/fotoreport/devet-tisuca-sudionika-utrke-wings-for-life-dosad-je-najveci-broj-iz-donatova-grada-602112>)

Da Wings for life doprinosi promociji Hrvatske slaže se i Mihaela Kadija, direktorica Turističke zajednice Zadarske županije: „Zaista doprinosi, upravo zbog tih vizuala koji onda obilaze svijet. Takav jedan emocijama nabijen event zasigurno ostaje u sjećanju svima onima koji sudjeluju, a i svake godine imamo sve veći porast onih koji nam se priključuju i izvan Hrvatske. To je danas trend u svijetu jednostavno.“ (Baus, 2019, <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/wings-for-life-2019-utrka-u-zadru-nije-promocija-samo-tog-grada-vec-hrvatske---559411.html>)

Drugo sportsko događanje koje privlači velik broj posjetitelja tijekom ljetne sezone je Croatia Open turnir koji se svake godine održava u Umagu. Stadion na kojem se održava ovaj turnir nalazi se u neposrednoj blizini mora, a tijekom turnira se odvijaju i brojni koncerti koji upotpunjuju ponudu turnira. Stadion u obliku školjke nosi ima hrvatskog najpoznatijeg tenisača,

Gorana Ivaniševića, a jedini hrvatski pobjednik je Marin Čilić 2012. godine. Ovaj turnir, koji se održava već 30 godina, postao je glavni simbol Umaga.

Na višednevni teniski turnir 2018. godine došlo je oko 100 000 posjetitelja, a na turnir je prijavljeno i više od 370 novinara. Croatia Open Umag turnir prenosio se u 100 zemalja svijeta s potencijalnih 110 milijuna gledatelja. Ovo važno sportsko događanje u Istri podržava i Hrvatska turistička zajednica, Ministarstvo turizma i drugi partneri. (Plava Laguna Croatia Open Umag najbolji je promotor hrvatskog turizma, 2018, <https://www.croatiaopen.hr/hr/novosti/novosti/plava-laguna-croatia-open-umag-najbolji-je-promotor-hrvatskog-turizma/>)

Pored ova dva sportska natjecanja koja se najviše ističu u broju posjetitelja i u promociji Hrvatske, možemo pronaći i druga jako uspješna sportska događanja. Jedan od tih je i Panonian Challenge, poznato natjecanje ekstremnog sporta, koji se održava u Osijeku. U Osijeku se održava i Dobro World Cup koje svake godine okuplja europske, ali i svjetske, gimnastičare. Tijekom zimskih mjeseci se na Sljemenu održavaju Snježna kraljica i Snježni kralj koji su nazivi za slalomske utrke ženske i muške kategorije. Za bicikliste najpoznatije događanje u Hrvatskoj je Tour of Croatia. Biciklistička utrka podijeljena je u nekoliko etapa te prolazi kroz sve dijelove Hrvatske. Ne smijemo zaboraviti ni veliki uspjeh Hrvatske teniske reprezentacije u Zadru 2018. godine na polufinalu Davis Cupa gdje su porazili reprezentaciju Sjedinjenih Američkih Država te se plasirali u finale.

Zbog brojnih uspjeha poznatih ili manje poznatih hrvatskih sportaša unutar ili van Hrvatske prepoznaje se velika važnost sporta za hrvatski narod. Leško (2019:98) time zaključuje kako je Hrvatska promovirana u sportsku zemlju koja je poznata u svijetu.

Sport je postao i jedna bitna „gospodarska grana“ koja doprinosi svekolikom pa i ekonomskom razvoju zemlje. Organizacijom većih sportskih događanja u Hrvatskoj otvaraju se nove mogućnosti i nova područja promocije hrvatskih proizvoda, gradova, ali i same zemlje i njezinih karakteristika.

3. STUDENTSKA MOBILNOST U HRVATSKOJ

Studentska razmjena je najbolja mogućnost za upoznavanje novih mjesta i kulture toga područja uz niske troškove putovanja i stanovanja u stranoj zemlji. Tijekom odabira destinacije u kojoj će student studirati potrebno je izabrati sveučilište s predmetima koji su komplementarni s predmetima njegovog sveučilišta, tj. studija. Kako je izbor sveučilišta i studija velik, pri odabiru destinacije studentu se nudi pomoć i savjetovanje u agencijama i savjetovalištim za učenike, studente i mlade te pomoć koordinacijskog profesora na matičnom studiju.

Potrebno je objasniti pojam studentske mobilnosti koja je prema Čavić i dr. (2012) studiranje na drugoj instituciji nakon čega slijedi povratak studenta na matičnu instituciju gdje dovršava studijski program. U sklopu studentske mobilnosti, studentu se nudi mogućnost studiranja na drugoj instituciji ili obavljanje stručne prakse.

Da bi Europska unija uspješno funkcionirala Mikić i Šubić (2003) zaključuju da je potrebno da sve njezine članice imaju jednako obrazovanje o njihovim sposobnostima i posebnostima. Kako bi se zemlje međusobno upoznale najlakše je provoditi studentske razmjene koje su prilagođene europskim standardima.

Jackson (2010) tvrdi kako sam kontakt s pripadnicima drugih kultura, s razvijenom svijesću, vodi do prilagođavanja i poboljšanja perspektive, znanja i ponašanja pojedinaca. Tijekom kontakta s drugim ljudima i njihovim kulturama pojedinac dovodi u pitanje vlastitu svakodnevnicu, uspoređuje ju s drugima i u konačnici prilagođava ju zajedničkom komuniciranju.

U Hrvatskoj djeluje Agencija za mobilnost i programe EU te se na njihovoj web stranici nalaze svi programi mobilnosti na koje se studenti mogu prijaviti i sudjelovati u natječaju. Putem te Agencije moguće je dobiti i dodatne informacije u vezi programa mobilnosti. U nastavku se obrađuju dva najistaknutija programa mobilnosti, to su Erasmus+ i CEEPUS program.

3.1. Erasmus+ program studentske mobilnosti

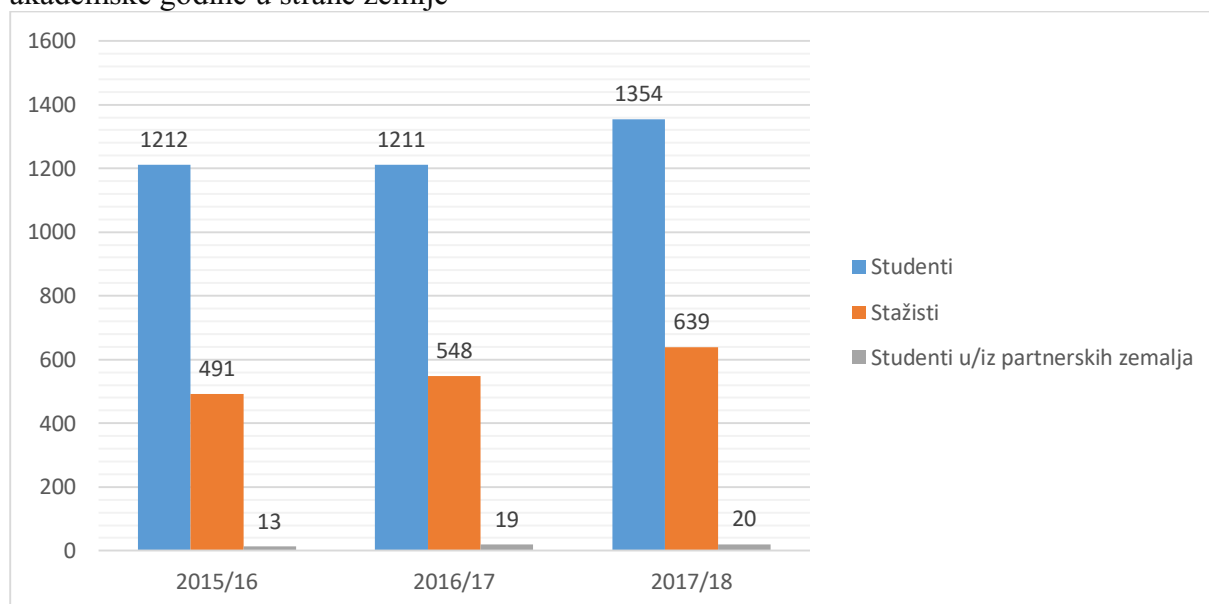
Erasmus+ program mobilnosti je projekt Europske unije koji podržava obrazovanje mladih, sport i sportske aktivnosti te osposobljavanje u Europi. Oni nude prilike ne samo studentima nego i drugim pojedincima i organizacijama. Cilj Erasmus+ programa je doprinijeti poboljšanju obrazovanja na području Europe do 2020. godine. Glavna pitanja Erasmus+ program su: kako umanjiti nezaposlenosti općenito, ali osobito kod mladih, stjecanje novih vještina potrebnih za tržište rada na kojem se nalaze, pokušavaju smanjiti rano napuštanje školovanja, potiču na suradnju i mobilnost zemalja EU te ukazuju važnost sudjelovanja mladih u europskoj

demokraciji. (Erasmus+, n.d., https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_hr)

Erasmus+ program osnovan je 1987. godine, a Hrvatska se pridružuje tek 2009. godine. U programu sudjeluje 33 države Europske unije te SAD, Island, Lihtenštajn, Norveška, Sjeverna Makedonija i Turska. Partnerske zemlje su sve ostale zemlje svijeta koje mogu sudjelovati samo u nekim programima te trebaju ispunjavati posebne uvjete. Statistički podaci Erasmus+ programa pokazuju rast hrvatskih sudionika u programu koji je sve veći i veći iz godine u godinu. U Erasmus+ programu sudjeluju i studenti stažisti te diplomanti koji tek uče i stječu znanja i vještine potrebne za njihov daljnji rad u nastavi.

U Grafikonu 4. se nalazi analiza triju akademskih godina u odnosu na broj odlazaka hrvatskih studenata u strane zemlje povodom studiranja ili stažiranja. Najveći rast odlazećih studenata bilježi se u akademskoj godini 2017./18. s ukupno 2013 studenata.

Grafikon 4. Broj odlazećih hrvatskih studenata i stažista od akademske godine 2015. do 2018. akademske godine u strane zemlje

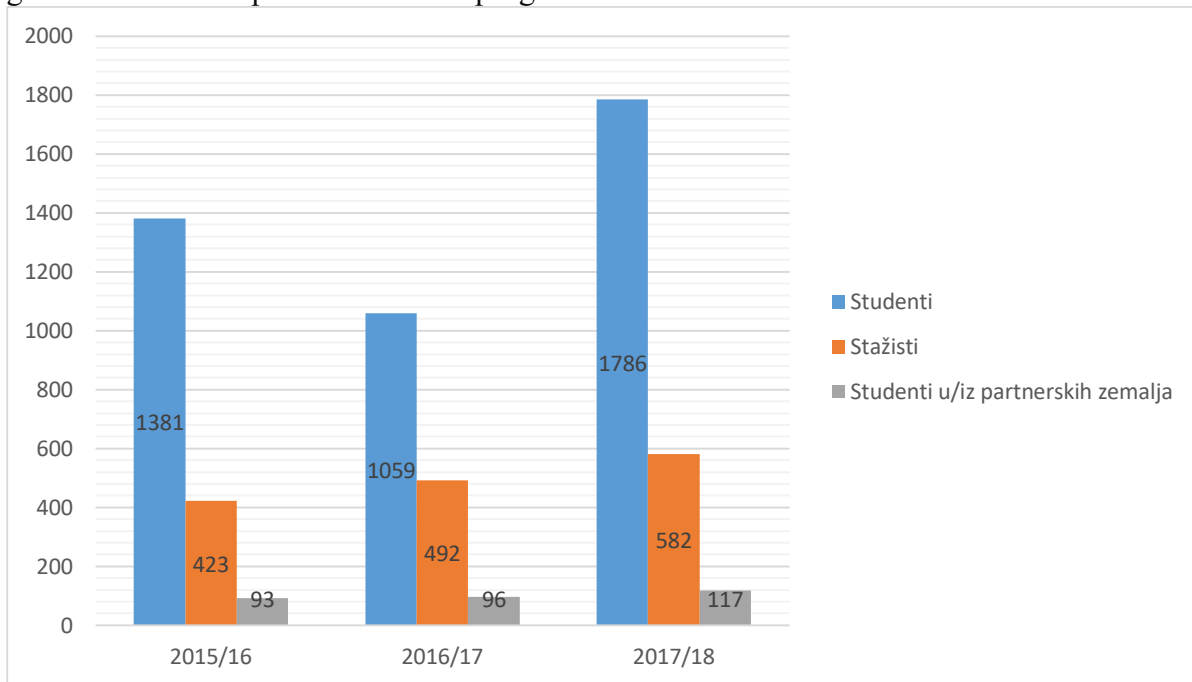
Izvor: Informativni listići, 2016., 2017., 2018., https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_hr

Tijekom sve tri akademske godine studentska preferencija zemalja u koje odlaze se nije puno promijenila. Studenti najčešće odlaze u Španjolsku, Njemačku, Italiju te u godini 2015./16. su svoje studiranje obavljali u Austriji, a najviše odlaze sa Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer u Osijeku te Sveučilište u Splitu. (Croatia- Erasmus+ 2018 in numbers, n.d., https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/croatia-erasmus-2018-numbers_en)

Grafikon 5. prikazuje broj dolazećih stranih studenata u Hrvatsku od akademske godine 2015./16. do 2017./18. gdje se najveći rast bilježi u zadnjoj promatranoj godini s ukupno 2485

studenata i stažista.

Grafikon 4. Broj dolazećih stranih studenata od akademske godine 2015. do 2018. akademske godine u Hrvatsku putem Erasmus+ programa

Izvor: Informativni listići, 2016., 2017., 2018., https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_hr

Veliki je broj faktora koji utječu na odabir destinacije razmijene za studenta te su za svakoga različiti. Studenti rado biraju destinacije koje su jeftinije, imaju zanimljivu kulturu, gdje je dobra zabava, koje su lako dostupna mjesta te destinacije koje su u blizini popularnih turističkih gradova koje mogu posjetiti tijekom studiranja u drugoj zemlji. Hrvatska je zemlja s brojnim prirodnim i kulturnim atrakcijama, brojnim gradovima s povijesnim znamenitostima, ali i raznovrsnih studija.

Hrvatska sveučilišta objavljuju dva godišnja natječaja za Erasmus+ program kojima mogu pristupiti svi studenti koji prolaze kroz selekcijski postupak nakon prijave. Natječaji i selekcijski postupci razlikuju se od sveučilišta do sveučilišta, ali u svakom postupku postoje tri glavna čimbenika: prosjek ocjena sudionika, motivacijsko pismo koje piše student i studentovo znanje stranog jezika na kojem će pohađati predavanja u stranoj zemlji. (Fekete, 2019, <https://studentski.hr/studenti/sve-sto-trebas-znati-o-erasmus-programu-mobilnosti>)

3.2. CEEPUS program mobilnosti

Studentska mobilnost provodi se i putem programa CEEPUS koji je sa svojim radom započeo 1994. godine, a 1995. godine Hrvatska prvi puta sudjeluje u CEEPUS programu. Članice CEEPUS programa i CEEPUS mreže su srednjoeuropske zemlje: Albanija, Austrija, Bosna i

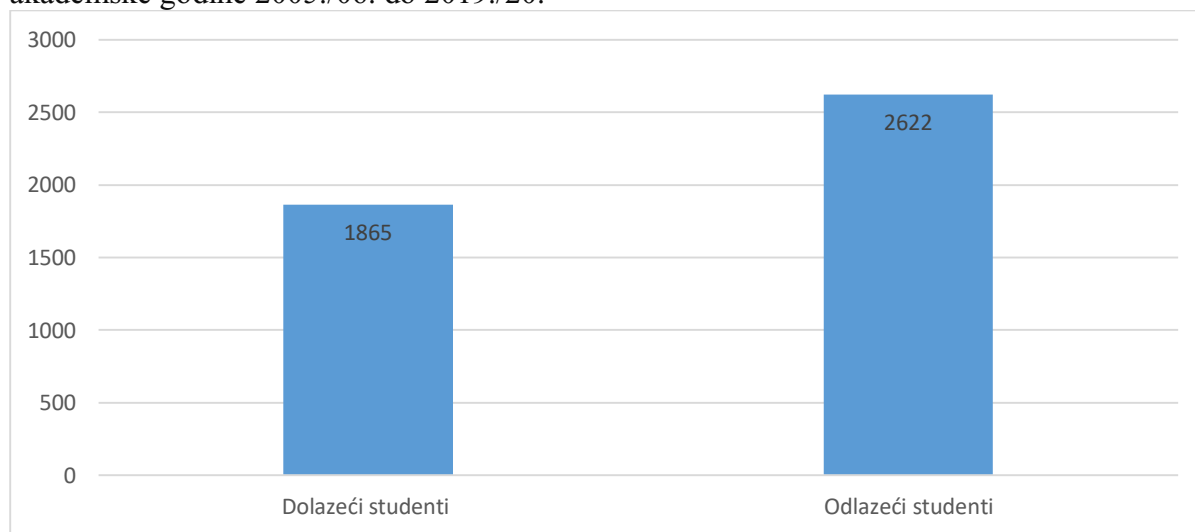
Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Češka, Mađarska, Moldavija, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Poljska, Rumunjska, Srbija, Slovačka, Slovenija te sveučilišta u Kosovu. (About the programme, n.d., <https://ceepus.saia.sk/en/main/what-is-eea-scholarship-programme-slovakia>)

Središnji ured CEEPUS programa smješten je u Beču od 1994. godine te je njihova glavna zadaća koordinacija, razvoj, evaluacija i promocija CEEPUS programa. Osim studentske mobilnosti, CEEPUS program podržava i mobilnost članova fakulteta, tj. nastavničkog, istraživačkog ili umjetničkog osoblja u svrhu promicanja među-sveučilišne suradnje i samo poboljšavanje sveučilišnog kurikulumu. (Schuch, 2019)

Studentska mobilnost se odvija unutar CEEPUS mreže. Prema definiciji koja se nalazi na internetskoj stranici Agencije za mobilnost CEEPUS mrežu: „čine najmanje tri člana iz najmanje dvije države članice CEEPUS-a, pri čemu jedan član ima ulogu koordinatora mreže. U praksi je broj članova unutar mreže mnogo veći. Koordinator i partneri mogu biti visoka učilišta i njihove sastavnice. Osim mobilnosti koje se ostvaruju kroz mreže, u okviru CEEPUS-a moguće je ostvariti i mobilnosti izvan mreža (slobodnjaci, odnosno freemoveri).“ (CEEPUS, n.d., <https://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/programi/ceepus/kako-sudjelovati-u-ceepus-u-ceepus-mreze/>)

U Grafikonu 6. prikazan je odnos dolazećih i stranih studenata u Hrvatsku i odlazećih hrvatski studenata u strane zemlje od početka akademske godine 2005./06. do 2019./20. akademske godine. Ukupan broj dolazećih stranih studenata u Hrvatsku je 1865 studenata te su najbrojniji studenti iz Češke, Poljske i Slovenije. Broj odlazećih studenata putem CEEPUS programa je 2622 gdje hrvatski studenti najviše odlaze u zemlje poput Austrije, Slovenije i Češke.

Grafikon 5. Odnos dolazećih i odlazećih studenata u/iz Hrvatske putem CEEPUS programa od akademske godine 2005./06. do 2019./20.

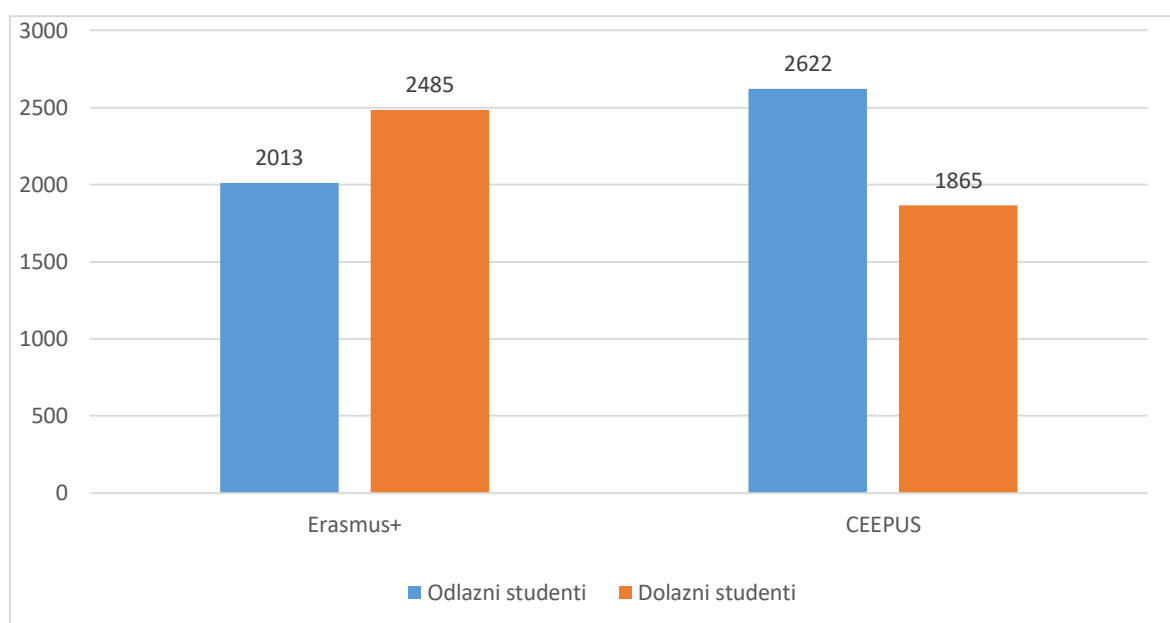

Izvor: Klaus Schuch, 2019.

Prema analizama dolazaka i odlazaka studenta putem Erasmus+ programa i CEEPUS programa možemo zaključiti da studenti više koriste Erasmus+ program i time se pokazuje veća zainteresiranost za zapadne europske zemlje u odnosu na srednjoeuropske i istočne zemlje. Ukupan broj odlazećih studenta putem CEEPUS programa je 2 622 u promatranom razdoblju od akademske godine 2005./06., dok je broj odlazećih studenata samo za akademsku godinu 2017./18. iznosio 2013 studenata u sklopu Erasmus+ programa.

Kako bismo lakše uvidjeli tu razliku u sljedećem grafikonu se nalazi usporedba jedne akademske godine Erasmus+ programa, tj. 2017./18. godine i promatrano razdoblje CEEPUS organizacije u trajanju od 15 godina, tj. od 2005. do 2020. godine.

Grafikon 6. Usporedba Erasmus+ i CEEPUS programa mobilnosti

Izvor: Informativni listići, 2016., 2017., 2018.; Klaus Schuch, 2019.

Podaci o pojedinim godinama CEEPUS programa mobilnosti nisu bili vidljivi na web stranicama organizacije te su iz tog razloga na Grafikonu 7. prikazani statistički podaci od 2005. do 2020. godine prema provedenim analizama CEEPUS organizacije u odnosu na samo jednu akademsku godinu Erasmus+ mobilnosti.

Prije prijave na CEEPUS program mobilnosti, student je obavezan odslušati najmanje dva semestra na studiju kojeg pohađa. Prijave na CEEPUS program vrše se na web stranici u suradnji s koordinacijskim profesorom matičnog odjela. Putem prijave na program bira se i vrsta mobilnosti: boravak u stranoj zemlji u trajanju više od tri mjeseca, boravak u stranoj zemlji do tri mjeseca, nastavničko osoblje i kratka mobilnost, tj. ljetna škola, radionice. (Matura, 2017, <https://studentski.hr/studenti/vijesti/sve-ono-sto-program-ceepus-cini-boljim-od-erasmusa>)

Pri sudjelovanju u CEEPUS programu student ima pravo na primanje stipendije koja se određuje prema pravilniku i ostvaruje pravo na druge mogućnosti kao što su: besplatni smještaj, zdravstveno osiguranje i dr. (CEEPUS, n.d., <https://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/programi/ceepus/kako-sudjelovati-u-ceepus-u/>)

Bez obzira na koji program razmijene se studenti ili profesori prijavili njihovo znanje će se obogatiti za još jedno iskustvo rada u drugoj kulturi i sredini te će od njega imati koristi u daljnjem radu i školovanju. Sama raznolikost programa koji obuhvaćaju različite zemlje pruža studentima mogućnost otkrivanja različitih zemalja i njihovih kultura te mogućnost odlaska u bilo koju zemlju u Europi. Studentska mobilnost se može smatrati važnom za sami razvoj studenata kao osobe te multi-kulturalni razvoj. Odvojenost studenata od njihovih domova i rodnih gradova povećavaju potrebu za boljim snalaženjem i rješavanju zahtjevnih situacija pa se tako studente potiče na bolje planiranje i organizaciju obaveza i aktivnosti te samostalno donošenje odluka. Mogući nedostatak stranog jezičnog vokabulara studente prisiljava na kreativno razmišljanje i izražavanje te spremnost na rad u međunarodnom okruženju. Sudjelovanjem u studenskim programima mobilnosti osoba stječe sigurnost u svoje sposobnosti, bolje shvaća svoje vrline, ali i mane.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog rada je utvrditi je li studentska populacija koja odlazi na studentsku mobilnost u Hrvatsku kao jedan od motiva dolaska navela popularne hrvatske sportaše i njihovu promociju kroz sport. U svrhu ovog završnog rada provedeno je anketno istraživanje čiji će rezultati biti vidljivi u ovom poglavlju te komentirani.

4.1. Metodologija

U svrhu završnog rada provedeno je anketno istraživanje. Anketno istraživanje je postupak kojim se prikupljaju željeni podaci pri pismenom odgovaranju na određena pitanja koja se nalaze na papiru. Podaci dobivenim provedenim anketnim istraživanjem mogu biti objektivni ili subjektivni. Objektivni podaci su odgovori na pitanja koje obilježavaju opće činjenice tj. spol ispitanika, dob ispitanika i sl., a subjektivni podaci su odgovori na pitanja u kojima ispitanik iznosi svoje mišljenje, želje, osjećaje i stavove. (Knežević Florić, Ninković, 2012)

Istraživanje je provedeno među stranom studentskom populacijom koja je sudjelovala u mobilnosti u Hrvatskoj. U ovom slučaju, pitanja su postavljena putem online ankete u pismenom obliku formirana u Google obrascu, link ankete: <https://forms.gle/vMEfrhMmmQid7Nxr7>, na engleskom jeziku. Online anketa predstavljala je mjerni instrument ovog istraživanja. Obzirom da su ispitanici ankete izvan Hrvatske nije bilo moguće provesti anketno istraživanje u pisanom obliku na papiru te se iz tog razloga anketa provela putem interneta.

U distribuciji ankete sudjelovalo je nekoliko sveučilišta i fakulteta diljem Hrvatske. Prvo su sveučilištima i fakultetima bili poslani upiti o suradnji pri distribuciji ankete. Sveučilišta i fakulteti koji su sudjelovali u distribuciji ankete su: Sveučilište u Zadru, Sveučilište u Puli, Sveučilište u Rijeci, Veleučilište u Šibeniku, Veleučilište u Slavonskom Brodu te Kineziološki fakultet u Zagrebu. Potrebno je naglasiti kako je anketa poslana na sva sveučilišta u Hrvatskoj te pojedine fakultete, ali na upit putem maila odazvali su se samo gore navedena sveučilišta i fakulteti.

Anketa je postavljena i u neformalne studentske grupe na društvenim mrežama te je poslana ispitanicima i preko Erasmus Student Network Croatia (ESN).

U istraživanju je sudjelovalo 104 ispitanika u dobi od 20 do 28 koji su odgovorili na 14 pitanja vezana uz njihove demografske karakteristike te njihove preferencije na temu sporta, povezanosti sa studentskim životom i njihovim odabirima destinacije provođenja mobilnosti.

Postavljena pitanja su bila zajednička, tj. Svi ispitanici su odgovarali na ista pitanja. Ona su bila otvorenog i zatvorenog tipa, tj. objektivnog i subjektivnog karaktera. Prva skupina pitanja bila su demografskog obilježja te su se od ispitanika tražile opće informacije poput njihove dobi, spolu, zemlji porijekla i sveučilište koje pohađaju. Druga skupina pitanja zahtijevala je od ispitanika da iskažu svoje mišljenje o poznatim hrvatskim sportašima te mogućem utjecaju sporta na odabir njihove destinacije mobilnosti. Ova skupina pitanja tražila je subjektivne odgovore ispitanika. Ispitanicima je bilo postavljeno i jedno skalno pitanje gdje su na skali od 0 do 5 (0- najmanja mjera utjecaja, 5- najveća mjera utjecaja) određivali u kojoj su mjeri poznatim hrvatskim sportašima utjecali na njihov odabir Hrvatske kao destinaciju mobilnosti. Pitanja za anketu najprije su bila smišljena i pripremljena u Word dokumentu te nakon toga postavljena u Google obrasce koji je besplatan program za sve korisnike bez ograničenja pitanja. Nakon postavljanja ankete, krenulo se u distribuciju putem interneta. Anketa je poslana na mailove ureda za međunarodnu suradnju navedenih sveučilišta i fakulteta te na neslužbene društvene mreže studenata.

Na početku samog upitnika nalazio se kratki uvod o završnom radu i opis anketnog istraživanja koje se provodi. Ispitanicima je ostavljen kontakt na koji su se mogli javiti u vezi pitanja o provođenju istraživanja. Ispitaniku je bilo potrebno okvirno 5 do 7 minuta za rješavanje upitnika. Upitnik nije bio dodatno stilski uređivan, nego je ostavljen klasični dizajn i oblik Google obrasca koji je bio ponuđen.

Rezultati provedene ankete bili su obrađeni u Microsoft Excelu i redom zabilježeni u obliku grafikona u završni rad te komentirani. Anketno istraživanje trajalo je tri tjedna u razdoblju od 3. kolovoza do 23. kolovoza 2020. godine.

S obzirom da je anketa napisana na engleskom jeziku, u ovom poglavlju sva pitanja i odgovori biti će prevedeni na hrvatski jezik.¹

4.2. Analiza dobivenih rezultata

Prva skupina pitanja odnosila se na demografske karakteristika te se ispitivalo o spolu ispitanika, njihovim godinama te zemlje iz kojih dolaze na program mobilnosti u Hrvatsku. Prvo pitanje bilo je o spolu ispitanika.

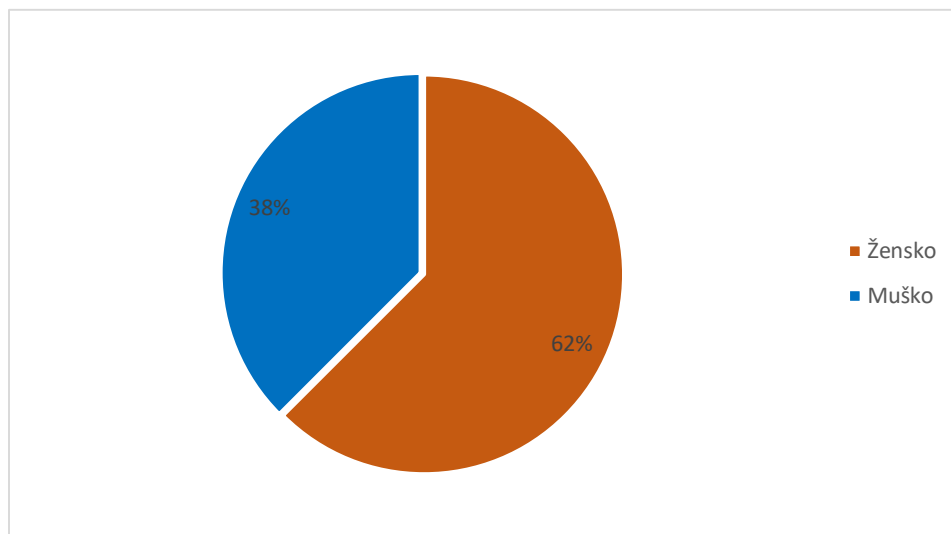
U istraživanju je sudjelovalo sve ukupno 104 ispitanika od kojih je 62%, odnosno njih 65 ženskih ispitanika, dok je 38% muških ispitanika, tj. 39.

---

¹ Anketa na engleskom jeziku nalazi se u Prilogu 1.

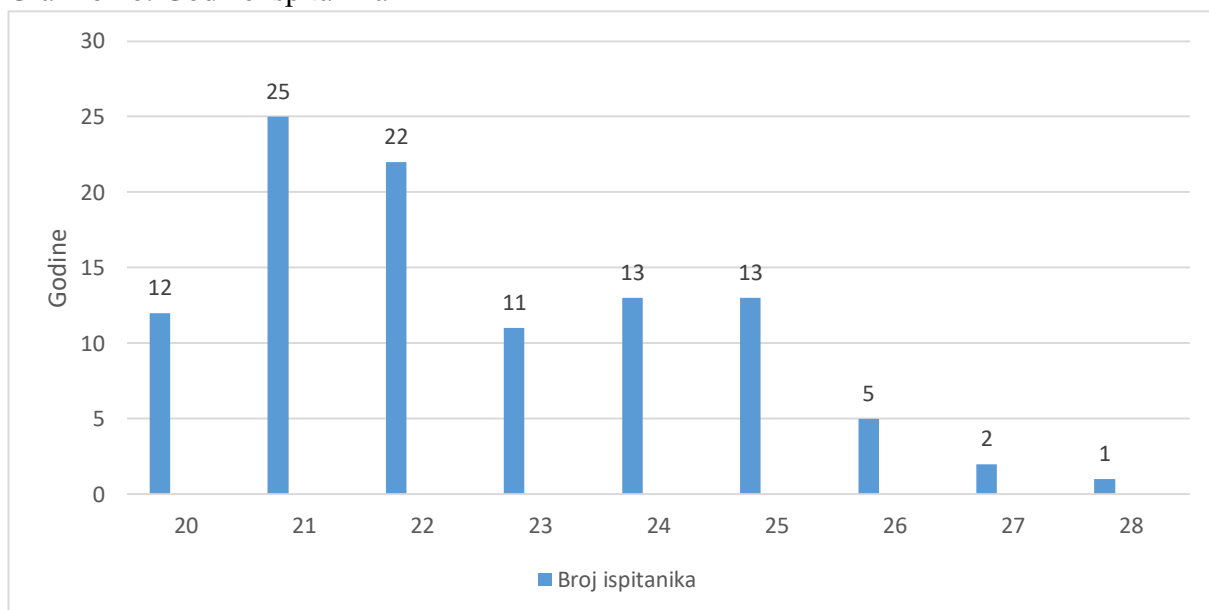
Grafikon 7. Spol ispitanika

Izvor: obrada autora

Najveći broj ispitanika ima 21 godinu, njih 24%, odnosno 25 ispitanika. Na drugom mjestu se nalaze ispitanici u dobi od 22 godine, 21,1% ispitanika, odnosno 22 osobe. Podaci su prikazani na Grafikonu 9.

Grafikon 8. Godine ispitanika

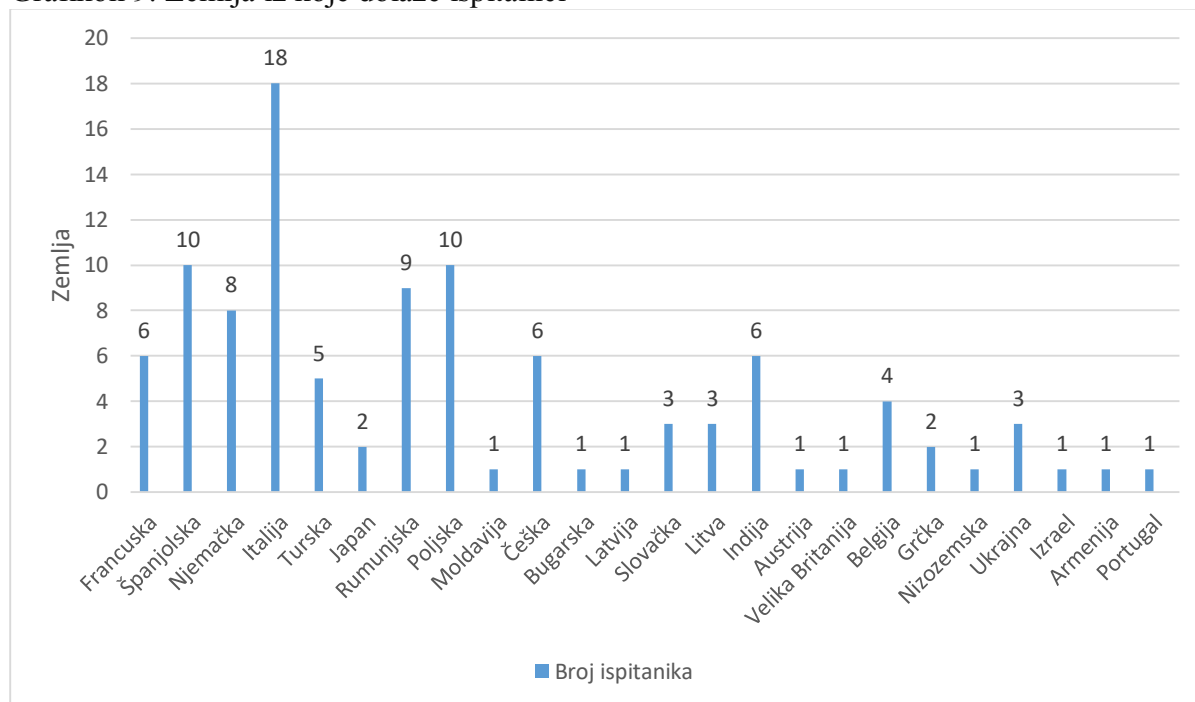

Izvor: obrada autora

Na anketu su odgovorile osobe s različitom dobi, od 20 do 28 godine živote te se time obuhvatila cijela studentska populacija različitih mišljenja, želja i preferencija.

Sljedeće pitanje na koje su ispitanici odgovarali bilo je odakle dolaze. Prikupljeni su različiti odgovori te su ankete dospjele i do studente izvan Europe.

Grafikon 9. Zemlja iz koje dolaze ispitanici

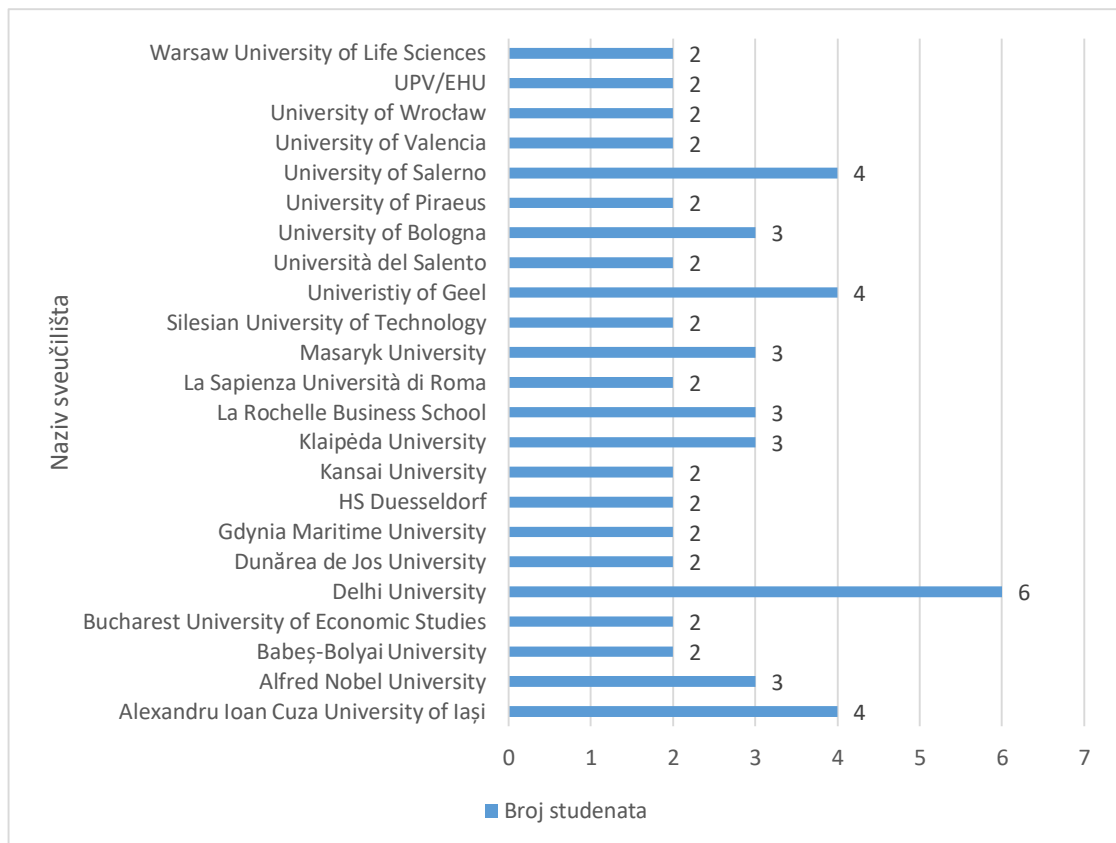

Izvor: obrada autora

Iz Grafikona 10. može se iščitati kako najveći broj ispitanika koji su sudjelovali na programu mobilnosti dolaze iz Italije, njih 18 (17,3%), a slijede ju Španjolska i Poljska s 10 ispitanika (9,6%). Zanimljivo je kako iz dalekih azijskih zemalja dolazi čak njih 9 ispitanika. To su studenti iz Indije kojih je u Hrvatskoj boravilo 6, odnosno 5,8% od ukupnog broja ispitanika, 2 studenta iz Japana i jedan iz Izraela. Na grafikonu se nalaze i zemlje koje često sudjeluju u programima razmijene poput Francuske, Češke, Njemačke, a u Hrvatsku su dolazili i iz Rumunjske, Belgije, Ukrajina, ali i iz članica Baltičke republike, Litve i Latvije.

Ispitanici su odgovarali i na pitanje s kojeg sveučilišta dolaze kako bismo vidjeli dolazi li više studenata s jednog sveučilišta u zemlji ili su svi s različitih sveučilišta. Na Grafikonu 11. se nalazi popis sveučilišta s kojeg su došle više od jedne osobe na program razmijene u Hrvatsku.

Grafikon 10. Sveučilišta u odnosu na broj studenata koji dolaze od tamo

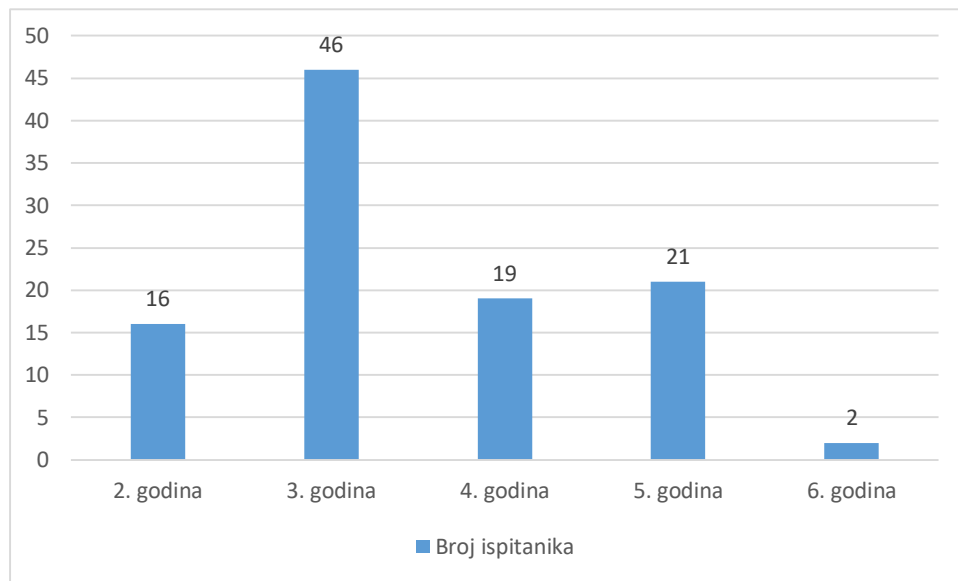

Izvor: obrada autora

U prikupljenim rezultatima ankete ističu se studenti sa Sveučilišta u Delhiju, Sveučilišta u Salernu, Sveučilišta u Salentu i Sveučilišta u Geelu iz Belgije. Ostali ispitanici dolaze s različitih sveučilišta u svijetu te su jedini s tih sveučilišta koji su popunili anketu, odnosno nema ponavljanja njihovih sveučilišta.

Na sljedećem grafikonu prikazani su podaci o godini studiranja ispitanika, ovo pitanje odnosilo se na godinu kada su proveli studentsku mobilnost.

Grafikon 11. Godina studija kada su ispitanici sudjelovali na programu

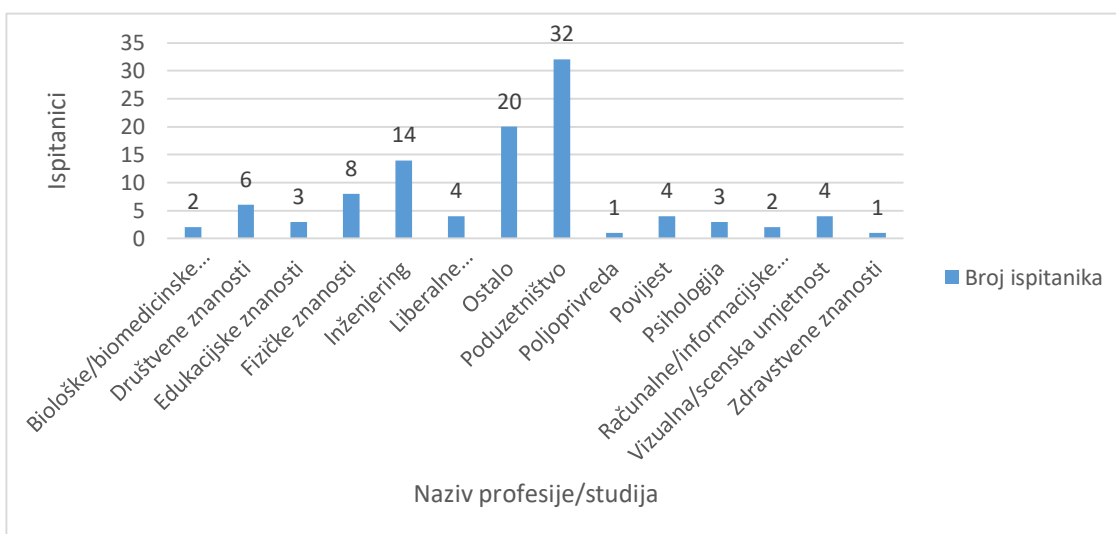
Izvor: obrada autora

Najveći broj studenata svoju mobilnost je provelo tijekom svoje treće godine, odnosno zadnje godine preddiplomskog studija, tj. 46 studenata, odnosno 44,2% ispitanika. Nadalje, s pete godine studija, zadnje godine diplomskog studija u Hrvatskoj je proveo 21 student, tj. 20,1% ispitanika. U provedenom istraživanju bilježi se i 19 studenata (18,2%) s četvrte godine studija, 16 studenata (15,3%) s druge godine studija te 2 studenta (1,9%) sa šeste godine studija. Istraživanju nije pristupio niti jedan student prve godine studija.

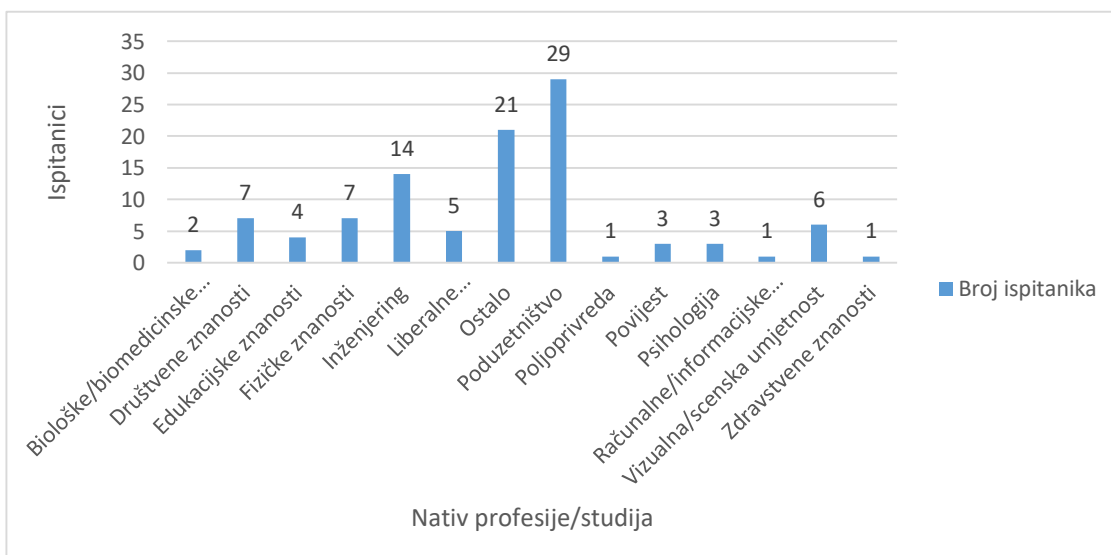
Nadalje, ispitanici su davali svoje odgovore na pitanje što studiraju na matičnom sveučilištu, a što na sveučilištu u Hrvatskoj, odnosno u njihovoj destinaciji mobilnosti.

Ispitanicima su mogli odabrati između nekoliko skupina profesija tj. studija. Ponuđeni studiji su: biološke/biomedicinske znanosti, društvene znanosti, edukacijske znanosti, fizičke znanosti, inženjering, liberalne znanosti/humanističke znanosti, poduzetništvo, poljoprivreda, povijest, psihologija, računalne/informacijske znanosti, vizualna/scenska umjetnost, zdravstvene znanosti ili ako se njihov studij ne ubraja niti u jednu profesiju ponuđena opcija je bila ostalo.

Grafikon 13. Studij koji pohađaju na matičnom sveučilištu

Grafikon 12. Studij koji su pohađali na hrvatskom sveučilištu

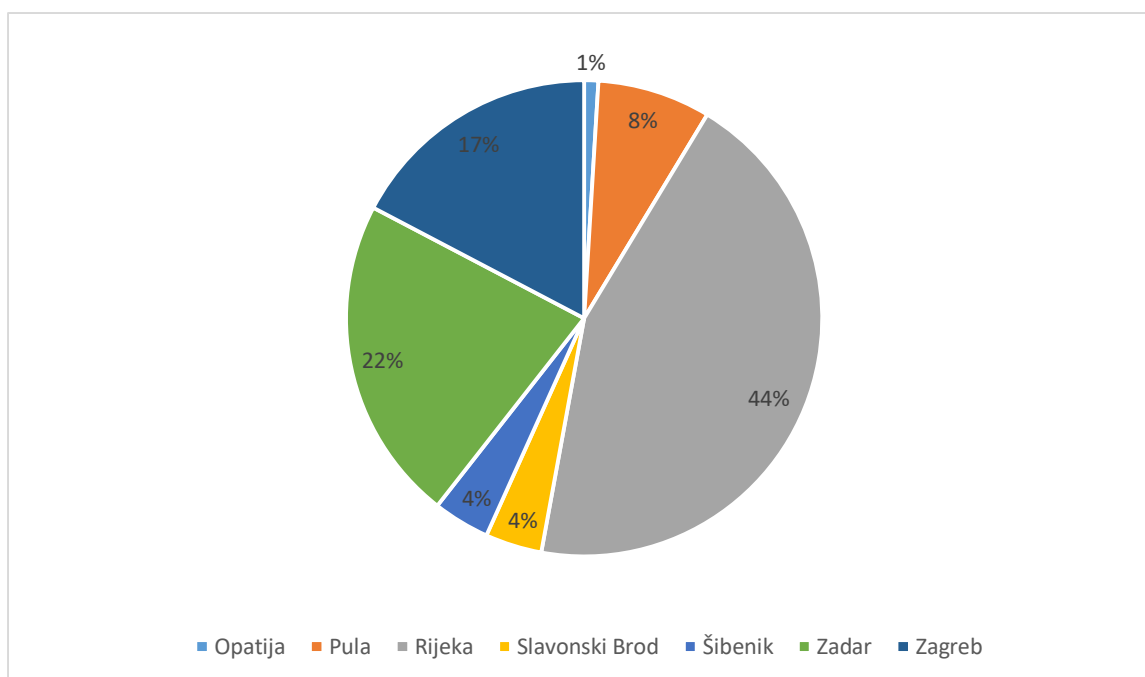

Izvor: obrada autora

Kao što vidimo iz prijašnja dva grafikona, ispitanici ankete su uglavnom pohađali iste studije na matičnom sveučilištu, ali i na sveučilištu u destinaciji mobilnosti, odnosno u Hrvatskoj.

Sljedeće pitanje na koje su ispitanici odgovarali bilo je koji su grad izabrali za svoju mobilnost.

Grafikon 15. Odabrana destinacija za mobilnost studenta

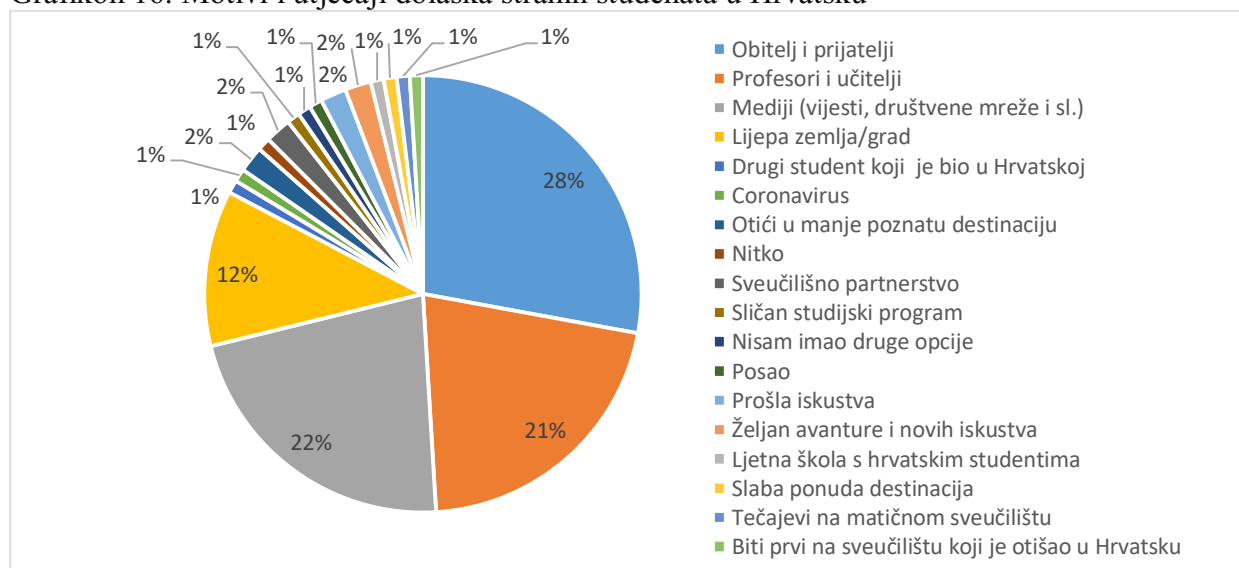

Izvor: obrada autora

Najveći broj ispitanika koji su ispunili anketu svoju studentsku mobilnost provodili su u Rijeci, 46 ispitanika, odnosno 44% ukupnog broja ispitanika. Na drugom mjestu se nalazi Zadar u kojem je boravilo 23 osobe, tj. 22% ispitanika ankete. Na trećem mjestu je Zagreb s 18 studenata, tj. 17% ispitanika ankete. Tu se još nalaze gradovi kao što su: Pula, Šibenik, Slavonski Brod i Opatija.

Postavljeno je pitanje i u vezi njihovog motiva dolaska, tj. tko je utjecao na njihov odabir destinacije studiranja. Odgovori koji prevladavaju su: obitelj i prijatelji (28%), profesori i učitelji (21%) te mediji poput vijesti, društvenih mreža ili slično (22%).

Grafikon 16. Motivi i utjecaji dolaska stranih studenata u Hrvatsku

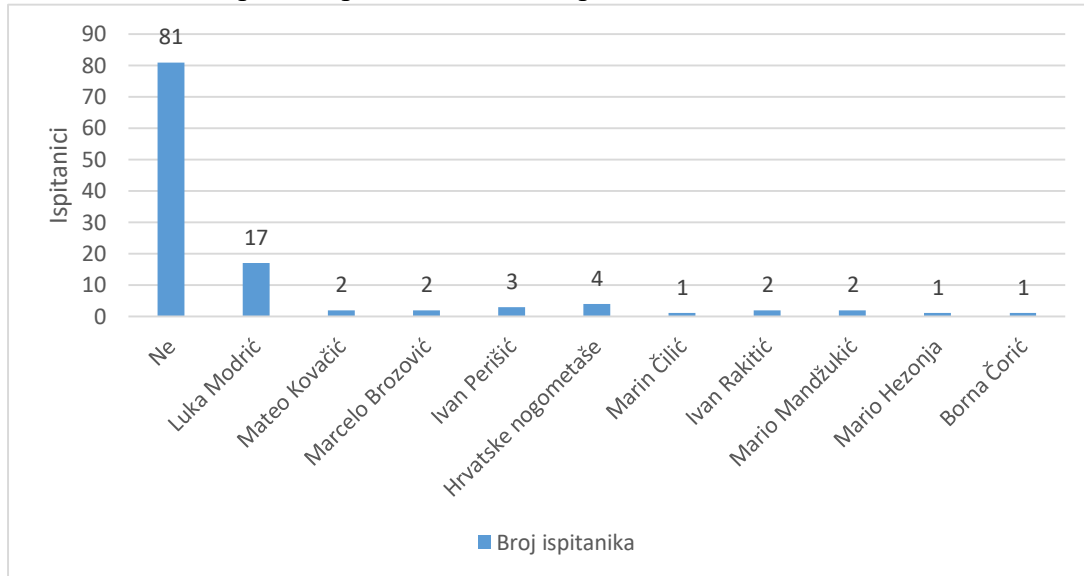

Izvor: obrada autora

U ovom pitanju bila je postavljena opcija Ostalo, gdje su ispitanici mogli napisati druge motive dolaska u Hrvatsku. Među njima se ističe motiv „Lijepa zemlja/grad“ s čak 12 spominjanja (12%). Tu se nalaze i motivi poput sveučilišnih partnerstva, prijašnjeg iskustva, slični studijski program, otići u manje poznatu destinaciju mobilnosti, nova iskustva i avantura, itd.

Ispitanici su odgovarali i na pitanje prate li na društvenim mrežama neke od poznatih hrvatskih sportaša.

Grafikon 17. Prate li ispitanici poznate hrvatske sportaše?

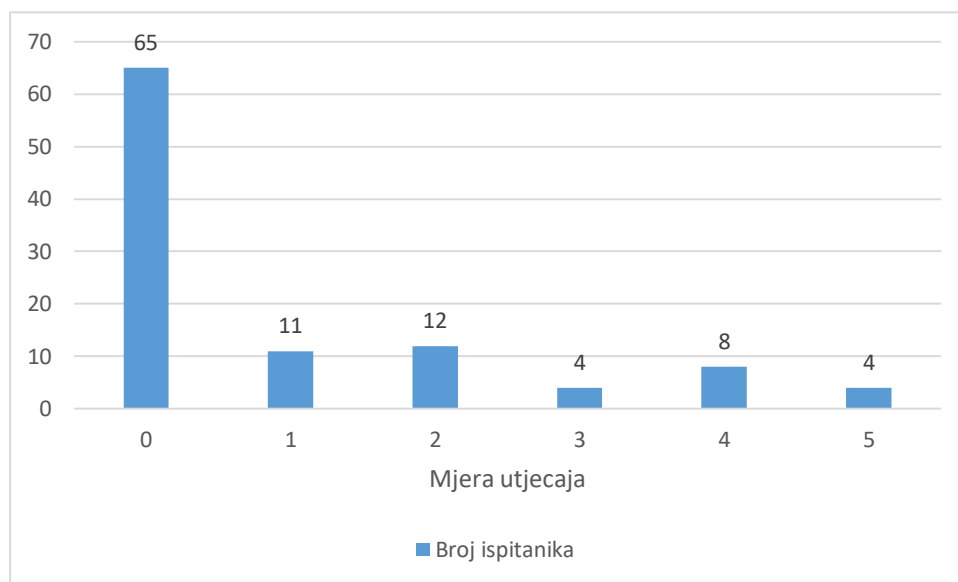

Izvor: obrada autora

Prema Grafikonu 17. vidljivo je kako većina ispitanika ankete ne prati nikoga od poznatih hrvatskih sportaša. Ipak, od 104 ispitanika njih 17 prati hrvatskog najpoznatijeg nogometaša Luku Modrića. Tu se spominju i drugi nogometaši poput Ivana Rakitića, Marcela Brozovića, Matea Kovačića, Maria Mandžukića, Ivana Perišića, ali i naši poznati tenisači Marin Čilić i Borna Čorić te košarkaš Mario Hezonja.

Jedno od glavnih pitanja u anketi bilo je jesu li ispitanici motivirani hrvatskim sportom i poznatim hrvatskim sportašima, odnosno jesu li oni u nekoj mjeri utjecali na odabir Hrvatske kao destinaciju njihove mobilnosti. Rezultati su prikazani u sljedećem grafikonu.

Grafikon 18. Utjecaj poznatih hrvatskih sportaša na odabir Hrvatske za destinaciju mobilnosti

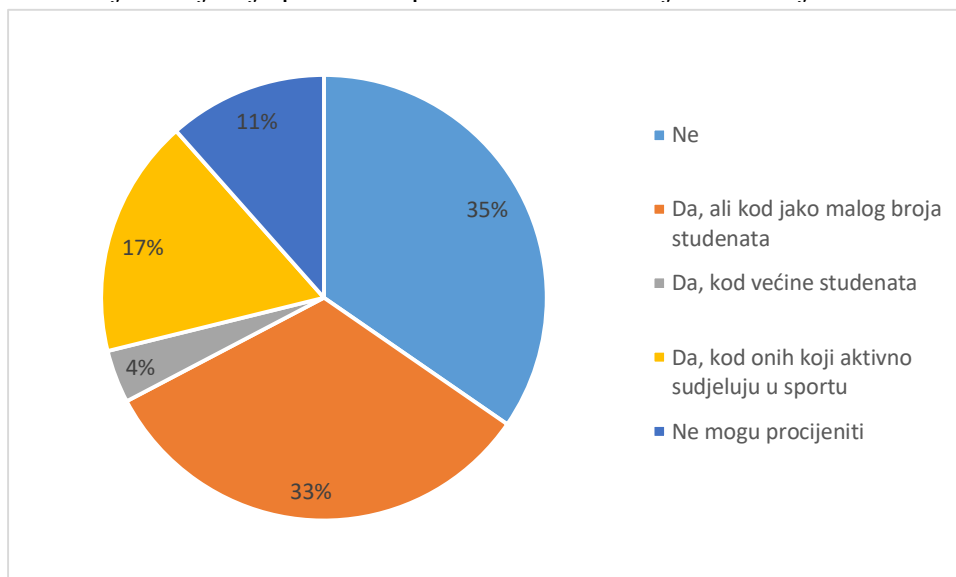
Izvor: obrada autora

Rezultati ovog pitanja pokazuju kako su poznati hrvatski sportaši utjecali na vrlo mali broj studenata, ukupno njih 12, uzimajući u obzir mjeru utjecaja 4 i 5. Ostali ispitanici nisu bili motivirani hrvatskim sportašima u tolikoj mjeri pri dolasku na program mobilnosti u Hrvatsku.

Sljedeće pitanje postavljeno je kako bi ispitanici dali svoje mišljenje o utjecaju poznatih sportaša na odabir destinacije studiranja općenito.

Grafikon 19. Procjena utjecaja poznatih sportaša na destinaciju studiranja

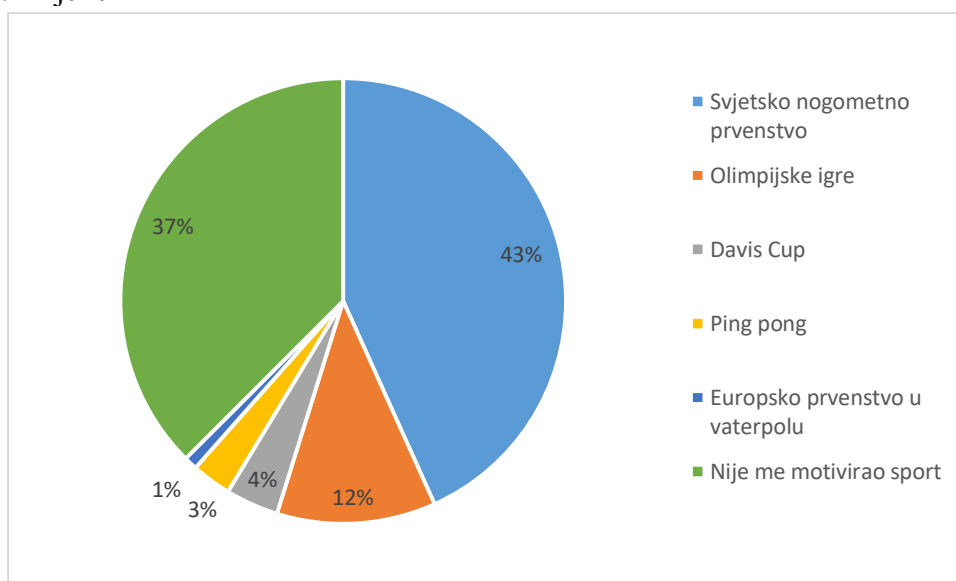

Izvor: obrada autora

Najveći broj ispitanika (35%) reklo je da poznati sportaši uopće ne utječu na odabir destinacije studiranja, dok je 33% ispitanika reklo da utječe, ali kod jako malog broja studenata. Samo 4% ispitanika misli kako poznati sportaši utječu u velikoj mjeri kod većine studenata na odabir destinacije mobilnosti.

Na predzadnje pitanje ispitanici su odgovarali na pitanje: Ako ste bili motivirani sportom, navedite koji su sportski događaji doveli do vašeg interesa za Hrvatskom kao destinacijom studiranja?

Grafikon 20. Koje sportsko natjecanje je motiviralo ispitanike da Hrvatsku smatraju kao opciju za destinaciju razmijene

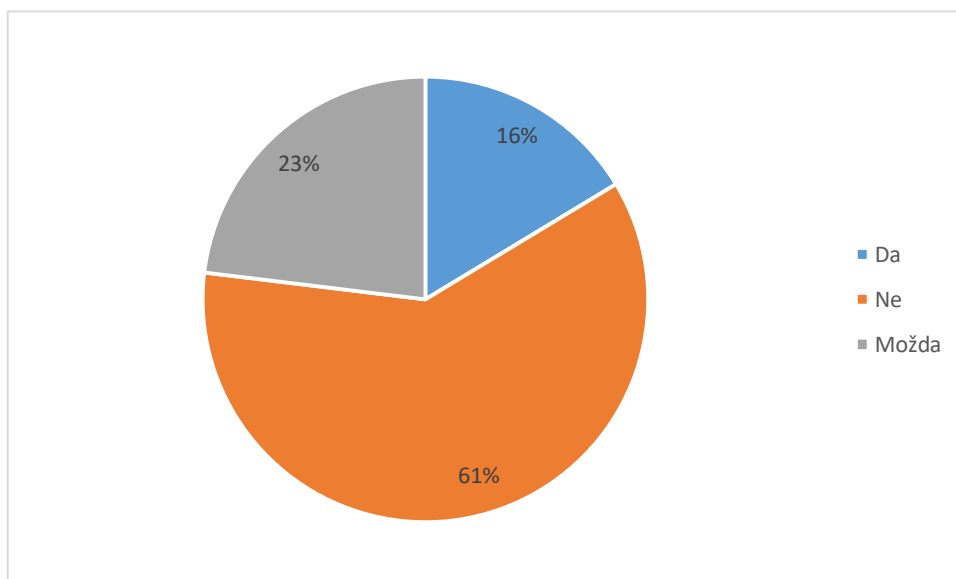

Izvor: obrada autora

Kao što je i u drugom poglavlju navedeno zemlja se pamti po svom zadnjem velikom uspjehu, u ovom slučaju za Hrvatsku je to Svjetsko nogometno prvenstvo 2018. godine održano u Rusiji. Upravo je to prvi odgovor ispitanika ankete s 43% na navedeno pitanje. Njih 37% nisu bili motivirani niti jednim sportskim natjecanjem dok su na trećem mjestu Olimpijske igre s 12%. Manji udio ovog grafikona popunjavaju natjecanja: Davis Cup, Europsko prvenstvo u vaterpolu i Ping pong.

Posljednje pitanje ankete za ispitanike glasilo je: Da svaka zemlja ima iste studijske uvjete, biste li odabrali zemlju s više poznatih sportaša, nego ostale zemlje za svoju destinaciju studiranja?

Grafikon 21. Studijski uvjeti zemalja i poznati sportaši

Izvor: obrada autora

Pitanje je postavljeno kako bi se analiziralo mišljenje stranih studenata u vezi sporta i njihove uključenosti u sportu. Na ovo pitanje najviše ispitanika, 61%, je odgovorilo da ne bi odabrali zemlju s više poznatih sportaša, 23% možda, a njih 16% bi odabralo zemlju s više poznatih sportaša za svoju destinaciju studiranja.

4.3. Rasprava rezultata

Nakon iznošenja rezultata istraživanja u podpoglavlju 4.2. potrebno je dodatno prokomentirati anketu i dobivene rezultate. U istraživanju je sudjelovalo 104 ispitanika koji dolaze iz zemalja Europe, ali i iz Azije. Ciljna skupina istraživanja bili su strani studenti. Ispitanici istraživanja pokrivali su dobnu strukturu od 20 do 28 godine života što opravdava ciljnu skupinu istraživanja.

Kao što je u uvodnom dijelu ovog poglavlja navedeno cilj ovog rada je utvrditi je li studentska populacija koja odlazi na studentsku mobilnost u Hrvatsku kao jedan od motiva dolaska navela popularne hrvatske sportaše i njihovu promociju kroz sport. Ispitanici su odgovarali na 14 pitanja, a od toga su 6 zatvorenog tipa, 5 otvorenog tipa, 1 pitanje mjereno skalom od 0 do 5 i 3 pitanja kombinacije otvorenog i zatvorenog tipa, tj. ispitanicima su bili ponuđeni odgovori koje mogu izabrati, ali je postavljena opcija „Ostalo“ gdje su mogli napisati i svoje mišljenje. Prva skupina pitanja ankete odnosila su se na demografske karakteristike ispitanika: spol, dob, zemlja iz koje dolaze, sveučilište s kojeg dolaze, vrsta i razina studija. Iduća tri pitanja odnosila su se na studentsku mobilnost ispitanika u Hrvatskoj te su postavljena pitanja o mjestu studentske mobilnosti i vrsti studija kojeg su pohađali u Hrvatskoj te njihovim motivima dolaska. Zadnja skupina pitanja odnosila se na sport i hrvatske poznate sportaše kako bismo od ispitanika doznali jesu li naši sportaši imali utjecaj pri njihovom odabiru Hrvatske kao destinaciju mobilnosti.

Pri provođenju istraživanja došlo je do nekoliko ograničenja koja su zasigurno utjecala na rezultate provedene ankete i dobivenih rezultata. Prvo, istraživanje nije provedeno na svim sveučilištima u Hrvatskoj, nego samo na njih 5 i jednom fakultetu. Drugo ograničenje bilo je to što je prikupljen mali broj odgovora u odnosu na broj studenata koji dolazi u Hrvatsku pri nekom od programa mobilnosti. Posljednje ograničenje predstavljalo je upoznatost ispitanika ankete sa hrvatskim sportom, ali i sportom općenito. Uzimajući u obzir ova ograničenja smatram da se rezultati istraživanja ne mogu odnositi na sve sudionike mobilnosti tijekom godina, već isključivo na ispitanike ove ankete.

Iako ispitanici istraživanja dolaze iz različitih zemalja Europe i Azije zaključak je kako poznati hrvatski sportaši ne utječu na odabir Hrvatske kao destinaciju mobilnosti kod ispitanice studentske populacije. Međutim, na pitanje koje ih je sportsko natjecanje u nekoj mjeri motiviralo da Hrvatsku razmotre kao destinaciju studiranja 43% ispitanika odabralo je odgovor Svjetsko nogometno prvenstvo koje je zadnje veliko natjecanje u kojem je Hrvatska sudjelovala i ostvarila odlične uspjehe. Nije iznenađujuće što se Luka Modrić našao na čak 17 odgovora na pitanje koga od hrvatskih sportaša ispitanici prate na društvenim mrežama. Luka Modrić zasigurno je najbolji hrvatski nogometaš koji je osvajao nagrade, medalje i trofeje za klub, reprezentaciju i individualno, a samo 2018. godine osvojio je njih 6.

Potrebno je dodatno komentirati i motive dolaska stranih studenata u Hrvatsku. Iako su bili ponuđeni motivi: obitelj i prijatelji, profesori i učitelji i mediji (vijesti, društvene mreže i sl.), velik broj ispitanika podijelio je i druge motive izvan tih okvira. Kao motiv dolaska 12% ispitanika navelo je motiv lijepa zemlja ili grad, što nije iznenađujuće jer doista imamo lijepu

zemlju i lijepe gradove s prilagođenom studentskom ponudom. Među odgovorima možemo pronaći i motiv dolaska kao što su tečajevi, sveučilišna partnerstva i ljetne škole u kojima su sudjelovali na matičnim sveučilištima. Dvoje ispitanika naveli su motiv dolaska zbog želje da mobilnost provedu u manje poznatim destinacijama i kako bi bili prvi na sveučilištu koji su mobilnost proveli u Hrvatskoj. Među odgovorima pronašao se i motiv slabe ponude destinacija i nemogućnost odabira druge destinacije te ih smatram najnegativnijim motivima navedeni od strane ispitanika.

Provedeno istraživanje moglo bi poslužiti za daljnje ispitivanje i analizu stanja sporta i motiva studiranja na razini cijele Hrvatske. Prednost je što se na ovaj način, distribucijom putem interneta, može doći i do studenata koji su iz različitih zemalja svijeta. Veliki utjecaj na porast broja studenata motiviranim hrvatskim sportom imaju i poznati hrvatski sportaši i njihovi novi, još ne ostvareni uspjesi te su hrvatski sportaši neizostavni dio promocije na međunarodnom tržištu.

Hrvatska ima velike predstavnike u sportu te možda oni utječu većom mjerom na strane turiste nego na studente koji bi htjeli doći u Hrvatsku na odmor. Nedvojbeno je da je Hrvatska prepoznata u svijetu po sportu, ali to je potrebna približiti i stranim studentima. Povećanje broja stranih studenata u Hrvatskoj s motivom dolaska vezanog uz sport vidim u budućim uspjesima hrvatskih sportaša, ali i izradom kratkih promotivnih videa koji bi predstavljali povezanost obrazovanja i sporta u Hrvatskoj te većom organizacijom novih i promocijom postojećih sportskih događanja u gradovima Hrvatske.

5. ZAKLJUČAK

Jedna od najmasovnijih djelatnosti ljudske svakodnevice postao je sport kojim se osoba dobrovoljno bavi kako bi održao svoje tjelesno i mentalno zdravlje ili razvio motoričke ili druge sposobnosti koje su mu potrebne u daljnjem životu. Sport u jednu ruku predstavlja rekreaciju, zabavu i igru, a u drugu posao, rad te jednu široku međunarodnu pozornicu s velikim mogućnostima zarade.

Uspješnost Hrvatske na većini područja, prije svega, proizlazi iz same promocije naše zemlje te brendiranja. Tako su u drugom poglavlju navedene tri definicije brendiranja kroz koje se provlači pojam diferenciranja i različitosti vlastitog proizvoda, usluga i brenda od konkurencije te se brendiranje smatra kao komunikacijom između proizvođača i potrošača koji će kupiti ili koristiti određenu uslugu.

Od osamostaljenja Republike Hrvatske 1991. godine imidž zemlje se iz godine u godinu gradio na svim područjima i gospodarskim etapama među kojima se nalazi i sport. Jačanje hrvatskog imidža kroz sport neprestano raste velik uspjesima hrvatskih sportaša. Neupitno je da hrvatski sportaši promoviraju Republiku Hrvatsku tijekom njihovog igranja za reprezentaciju ili u klubovima za koje igraju. Svaki nastup i svaka pobjeda Hrvatske na sportskim natjecanjima pridonosi gradnji hrvatskog imidža i hrvatskog identiteta, ali također pridonosi prepoznavanju Hrvatske na jednoj razini i području koje prati velik broj ljudi.

Kako bi se Hrvatska uspješno promovirala bitno je imati kvalitetne, komunikativne, kreativne i profesionalne ljude koji su isključivo zaduženi za promociju zemlje. Uz to lice promocije Hrvatske uglavnom su poznate osobe, a najčešće su to sportaši poznati u cijelom svijetu koji igraju za velike klubove u Europi i šire. Zahvaljujući Hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji predvođenoj kapetanom Lukom Modrićem na Svjetskom nogometnom prvenstvu 2018. godine u Rusiji, ali i boljoj povezanosti Hrvatske i Španjolske aviolinijama statistički podaci Ministarstva turizma pokazuju povećanje od 14% španjolskih turista u 2018. godine u odnosu na 2017. godinu. Velike brojke posjeta stranih turista bilježe i sportska natjecanja koji se održavaju širom Republike Hrvatske. Promociju kroz sportska međunarodna natjecanja možemo smatrati pozitivnom promocijom jer su svim zemljama omogućene jednake prilike za ostvarivanje uspjeha. Domaćinstvom sportskih natjecanja i manifestacija zemlja dobiva svojih „pet minuta“ slave te se određeno vrijeme nalazi u centru pozornosti kada se treba prikazati u što boljem svijetlu. No, temeljno pitanje je mogu li hrvatski sportaši i njihovi uspjesi dovoljno motivirati strane studente kako bi došli u Hrvatsku studirati.

U svrhu ovog završnog rada provedeno je kratko istraživanje među 104 ispitanika koji su u Hrvatskoj provodili određeno vrijeme na jednom od programa studentske mobilnosti. Istraživanje je pokazalo kako poznati hrvatski sportaši nemaju poveznicu sa stranim studentima i njihovom motivacijom pri dolasku u Hrvatsku. Zbog nastalog ograničenja, tj. malog broja dobivenih rezultata u odnosu na broj stranih studenata koji dolazi u Hrvatsku na studentsku mobilnost, komentirani rezultati i donijeti zaključci odnose se samo na skupinu stranih studenata od 104 ispitanika.

Hrvatsku karakterizira lijepa priroda, prekrasna obala i otoci te je po tome poznata, no to nisu jedine karakteristike i ljepote koje ona sadrži. Potrebno je prepoznati potencijal i u hrvatskom sportu i njegovim sportašima te veću promociju vršiti preko njih, kako bi svijet upoznao i druge aktivnosti ili atrakcije koje može vidjeti u Hrvatskoj, npr. kuću Dražena Petrovića ili tom promocijom probuditi želju da stranac sudjeluje u Wings for Life baš u Zadru, a ne u nekom drugom gradu svijeta. Većom promocijom hrvatskog sporta može se dospjeći i do stranih studenata koji će doći u Hrvatsku motivirani istim.

SAŽETAK

U radu se istražuje motiviranost studentske populacije poznatim hrvatskim sportašima pri odabiru destinacije za studiranje na nekom od programa razmijene. Brojni sportaši i veliki uspjesi koje su postigli igrajući za reprezentaciju ili klub odličan su preduvjet za sportsku promociju Hrvatske u drugim zemljama svijeta. Pri izradi završnog rada provedeno je kratko istraživanje među 104 ispitanika stranih studenata koji su boravili u Hrvatskoj povodom studiranja. Cilj istraživanja bio je uvidjeti postoji li poveznica između poznatih hrvatskih sportaša i njihove promocije u sportu i motiva dolaska stranih studenata u Hrvatsku na jedan od programa mobilnosti.

Rad se sastoji od pet poglavlja. Nakon uvoda, u drugom poglavlju govori se o sportu u Hrvatskoj, kratki opis života i uspjeha najpoznatijih hrvatskih sportaša te brendiranje Hrvatske kroz sportska natjecanja. Treće poglavlje odnosi se na studentske mobilnosti i dva najzastupljenija programa Erasmus+ i CEEPUS program mobilnosti. Četvrto poglavlje rada obuhvaća već navedeno istraživanje i analizu rezultata. U istraživanju je sudjelovao relativno mali broj ispitanika, svega 104, uzimajući u obzir da je Hrvatska tijekom akademske godine 2017./18. brojila 2485 dolazećih stranih studenata putem Erasmus+ programa. Rezultati istraživanja pokazali su kako između ispitane populacije studenata hrvatski poznati sportaši nisu imali utjecaja na njihov odabir Hrvatske kao destinaciju mobilnosti. Peto poglavlje odnosi se na zaključak završnog rada.

Ključne riječi: sport, poznati hrvatski sportaši, studentska mobilnost, sportska natjecanja, promocija

SUMMARY

The Impact of Croatian Athletes on the Popularity of Croatia within Student Population

The paper examines the connection between famous Croatian athletes and their influence on the student population when choosing a study destination in one of the exchange programs. Numerous athletes and great successes they have achieved playing for the national team or their club are an excellent prerequisite for the sports promotion of Croatia in other countries. During the preparation of the final paper, a short survey was conducted among 104 respondents of foreign students who were staying in Croatia on the occasion of their studies. The aim of the research was to see if there is a connection between famous Croatian athletes and their promotion in sports and the motives for foreign students to come to Croatia for one of the mobility programs.

The paper consists of five chapters. After the introduction, the second chapter discusses sports in Croatia, a brief description of the life and success of the most famous Croatian athletes and the branding of Croatia through sports competitions. The third chapter deals with student mobility and the two most represented Erasmus + and CEEPUS mobility programs. The fourth chapter of the paper includes the already mentioned research and analysis of the results. A relatively small number of respondents participated in the research, only 104, taking into account that during the academic year 2017/18. Croatia counted 2485 incoming foreign students through the Erasmus+ program. The results of the research showed that among the surveyed population of students, Croatian famous athletes did not have an influence on their choice of Croatia as a mobility destination. The fifth chapter refers to the conclusion of the final paper.

Keywords: sport, famous Croatian athletes, student mobility, sports competitions, promotion

LITERATURA

KNJIGE I ZNANSTVENI ČLANCI

1. Bartoluci, M., Škorić, S. (2009.) *Menadžment sportskog i nautičkog turizma*, Karlovac: Veleučilište u Karlovcu
2. Bartoluci, M., Škorić, S. (2009) *Menadžment u sportu*, Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
3. Čavić, V., Farnell T., Felić Šlehan, M. (2012.) *Međunarodna mobilnost studenata*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu
4. Džeba, K., Serdarušić, M. (1995.) *Sport i novac*, Zagreb: Reta
5. Jackson, J. (2010.) *Intercultural Journeys from Study to Residence Abroad*, UK: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9780230277083>
6. Knežević Florić, O., Ninković, S. (2012) *Horizonti istraživanja*. Novi Sad: Filozofski fakultet
7. Leško, L. (2019.) 'Pregled nacionalnih modela sportske diplomacije u svijetu i perspektiva razvoja hrvatskog modela sportske diplomacije', *Političke perspektive*, 9(1), str. 87-108.
9. Mataja, Ž. (2003.) *Život za sport i od sporta: fenomenologija tjelovježbe i sadržaj treninga*, Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske
10. Mikić M., Šubić R. (2003.) *Do Bruxellesa brže preko Bologne? IMO EDC-EUROSCOPE DODATAKA*. 66 (12): 63-76.
11. Rowley, J. (1997), *Managing branding and corporate image for library and information services*, *Library Review*, Vol. 46 No. 4, pp. 244-50
12. Satula, V. (2018.) *General Definition od the Concept Sport*, *Journal od Physical Fitness, Medicine & Treatment in Sport*, Vol. 4, No. 4, pp. 1-2
13. Skoko, B. (2004.) *Hrvatska – identitet, image i promocija*, Zagreb: Školska knjiga
14. Skoko, B. (2009.) *Država kao brend: upravljanje nacionalnim identitetom*, Zagreb: Matica hrvatska
15. Vaid, H. (2003.) *Branding*, New York: Watson-Guption Publications

INTERNETSKI IZVORI

1. *About the programme*, (n.d.) National CEEPUS Office in Slovakia, <https://ceepus.saia.sk/en/main/what-is-eea-scholarship-programme-slovakia> (stranica posjećena: 5. srpnja 2020.)

2. Baus, V. (2019.) *Sportska nacija velikog srca: Fotografija iz Zadra je simbol humanitarne utrke na svjetskoj razini*, Dnevnik.hr, <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/wings-for-life-2019-utrka-u-zadru-nije-promocija-samo-tog-grada-vec-hrvatske---559411.html> (stranica posjećena: 29. travnja 2020.)
3. *Bit će primljen u Tenisku kuću slavnih* (2020.) Informativni centar Virovitica, <https://www.icv.hr/2020/01/bit-ce-primljen-u-tenisku-kucu-slavnih-goran-ivanisevic-docekao-priznanje-kakvo-ne-pamti-ni-jedan-drugi-hrvat/> (stranica posjećena: 19. travnja 2020.)
4. *CEEPUS* (n.d.) Agencija za mobilnost i programe EU, <https://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/programi/ceepus/> (stranica posjećena: 24. travnja 2020.)
5. *CEEPUS mreže* (n.d.) Agencija za mobilnost i programe EU, <https://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/programi/ceepus/kako-sudjelovati-u-ceepus-u-ceepus-mreze/> (stranica posjećena: 24. travnja 2020.)
6. *Croatia - Erasmus+ 2018 in numbers* (n.d.) European Commission, https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/croatia-erasmus-2018-numbers_en (stranica posjećena: 19. ožujka 2020.)
7. *Davor Šuker* (2018) Biografija.com, <https://www.biografija.com/davor-suker/> (stranica posjećena: 21. travnja 2020.)
8. Eltingham, M. (2019.) *A Breakdown of What It Costs to Play Pro Tennis*, Sportscasting, <https://www.sportscasting.com/a-breakdown-of-what-it-costs-to-play-pro-tennis/> (stranica posjećena: 6. lipnja 2020.)
9. *Erasmus+* (n.d.) Europska komisija, https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_hr (stranica posjećena: 19. ožujka 2020.)
10. Fekete, K. (2019.) *Sve što trebaš znati o Erasmus+ programu mobilnosti*, studentski.hr, <https://studentski.hr/studenti/sve-sto-trebas-znati-o-erasmus-programu-mobilnosti> (stranica posjećena: 19. ožujka 2020.)
11. Glavinić, I. (2018.) *How Football Can Brand an Entire Nation – The Curious Case of Croatia*, Mediatoolkit, <https://www.mediatoolkit.com/blog/croatia-world-cup-media-analysis/> (stranica posjećena: 13. lipnja 2020.)
12. *Goran Ivanišević* (2018.) Biografija.com, <https://www.biografija.com/goran-ivanisevic/> (stranica posjećena: 19. travnja 2020.)
13. *Goran Ivanišević* (2020.) ATP tour, <https://www.atptour.com/en/players/goran-ivanisevic/i034/overview> (stranica posjećena: 6. lipnja 2020.)

14. *Goran Ivanišević* (2020.) Wikipedija slobodna enciklopedija, https://hr.wikipedia.org/wiki/Goran_Ivani%C5%A1evi%C4%87 (stranica posjećena: 19. travnja 2020.)
15. *Hrvatska na Olimpijskim igrama* (2020.) Wikipedija slobodna enciklopedija, https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatska_na_Olimpijskim_igrama (4. travnja 2020.)
16. International Olympic Committee (2019.) *Olympic Movement - Sports Discipline and Codes*, International Olympic Committee, https://odf.olympictech.org/ioc/Olympic_Movement_Sport_Codes.pdf (stranica posjećena: 8. rujna 2020.)
17. *Ivan Rakitić* (n.d.) transfermarkt, <https://www.transfermarkt.com/ivan-rakitic/profil/spieler/32467> (stranica posjećena: 6. lipnja 2020.)
18. *Ivica Kostelić* (2016.) Biografija.com, <https://www.biografija.com/ivica-kostelic/> (stranica posjećena: 8. travnja 2020.)
19. *Janica Kostelić* (2019.) Biografija.com, <https://www.biografija.com/janica-kostelic/> (stranica posjećena: 6. travnja 2020.)
20. *Kako sport doprinosi društvu?* (2015.) Europski tjedan sporta, <https://europski-tjedan-sporta.hr/kako-sport-doprinosi-drustvu/> (stranica posjećena: 25. svibnja 2020.)
21. *Kako sudjelovati u CEEPUS-u* (n.d.) Agencija za mobilnost i programe EU, <https://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/programi/ceepus/kako-sudjelovati-u-ceepus-u/> (stranica posjećena: 24. travnja 2020.)
22. *Krvavi put obitelji Kostelić: Zna li s koliko su operacija plaćeni uspjesi?* (2012.) Gol.hr, https://gol.dnevnik.hr/clanak/ostali_sportovi/krvavi-put-obitelji-kostelic-skupo-placeni-globusi.html (stranica posjećena: 5. lipnja 2020.)
23. *Luka Modrić* (2018.) Biografija.com, <https://www.biografija.com/luka-modric/> (23. travnja 2020.)
24. *Luka Modrić* (n.d.) transfermarkt, <https://www.transfermarkt.com/luka-modric/profil/spieler/27992> (stranica posjećena: 6. lipnja 2020.)
25. Mahmutović, D. (2018.) *O Hrvatskoj su svjetski mediji u 12 sati objavili više nego u zadnje tri godine*, Indeks.hr, <https://www.index.hr/vijesti/clanak/o-hrvatskoj-su-svjetski-mediji-u-12-sati-objavili-vise-nego-u-zadnje-tri-godine/2010170.aspx> (stranica posjećena: 27. travnja 2020.)
26. Matura, A. (2017.) *Sve ono što program CEEPUS čini boljim od Erasmusa*, studentski.hr, <https://studentski.hr/studenti/vijesti/sve-ono-sto-program-ceepus-cini-boljim-od-erasmusa> (stranica posjećena: 5. lipnja 2020.)

27. *Na današnji dan rođen je Dražen Petrović* (2019.) HRT Sport, <https://sport.hrt.hr/551916/na-danasnji-dan-roen-je-drazen-petrovic> (8. travnja 2020.)
28. *Nacionalni program športa 2019. – 2026.* (2019.) Narodne novine, Vol. 71 (6), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_07_69_1394.html (stranica posjećena: 21. ožujka 2020.)
29. *Najbogatiji hrvatski sportaši svih vremena* (2016.) N1, <http://hr.n1info.com/Sport-Klub/Ostali-Sportovi/a167825/25-najbogatijih-hrvatskih-sportasa-svih-vremena-Modric-je-tek-3.-da-li-znate-ko-je-na-prvom-mestu.html> (stranica posjećena: 6. lipnja 2020.)
30. Zakon o sportu (2006.) *Narodne novine*, br. 1704, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_06_71_1704.html 7. rujna 2020.
31. *Plava Laguna Croatia Open Umag najbolji je promotor hrvatskog turizma* (2018.) croatiaopen.com, <https://www.croatiaopen.hr/hr/novosti/novosti/plava-laguna-croatia-open-umag-najbolji-je-promotor-hrvatskog-turizma/> (stranica posjećena: 14. srpnja 2020.)
32. Rihelj, G. (2018.) *Kako su naše turističke destinacije iskoristile uspjeh Vatrenih za dodatnu promociju*, hrturizam.hr, <https://hrturizam.hr/koje-su-nase-turisticke-destinacije-iskoristile-uspjeh-vatrenih-za-dodatnu-promociju/> (stranica posjećena: 14. lipnja 2020.)
33. Schuch, K. (2019.) *The uptake of european programmes in the ceepus cooperation area*, Centrum for social innovation, https://www.zsi.at/object/event/5293/attach/CEEPUS_final_Schuch.pdf (stranica posjećena: 5. srpnja 2020.)
34. Skoko, B. (n.d.) *Croatia Sport Gene*, bozoskoko.com, https://www.bozoskoko.com/english/news-details_14/power-of-sport-in-the-context-of-promoting-croatia_315/ (stranica posjećena: 13. srpnja 2020.)
35. *Sport* (n.d.) Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, <http://www.mvep.hr/hr/o-hrvatskoj/sport/vrhunski-hrvatski-sportasi/> (stranica posjećena: 4. travnja 2020.)
36. Škaro D. (n.d.) *Sport je unosan biznis i najbolja promocija*, Hrvatski klub olimpijaca, <https://www.olimpijci.hr/kolumne/detaljnije/sport-je-veliki-biznis-i-najbolja-promocija> (stranica posjećena: 12. lipnja 2020.)
37. *Top-10 Most Popular Sports In The World 2020*, Sportytell.com, <https://sportytell.com/sports/most-popular-sports-world/> (stranica posjećena: 8. rujna 2020.)

38. Weir, C. (2018.) *The Odyssey Of Davor Šuker From Untouchable Goalscorer To Vilified President*, *These Football Times*, <https://thesefootballtimes.co/2018/01/22/the-odyssey-of-davor-suker-from-untouchable-goalscorer-to-vilified-president/> (stranica posjećena: 7. lipnja 2020.)
39. Zobec, P. (2020.) *Tko je naš najveći igrač ikad - Dražen ili Toni? Pogledajte kako su u našoj anketi glasali košarkaški autoriteti, bio je to strahovito težak izbor!*, *Sportske.jutarnji.hr*, <https://sportske.jutarnji.hr/sn/kosarka/kosarka-mix/tko-je-nas-najveci-igrac-ikad-drazen-ili-toni-pogledajte-kako-su-u-nasoj-anketi-glasali-kosarkaski-autoriteti-bio-je-to-strahovito-tezak-izbor-10289185> (stranica posjećena: 31. kolovoza 2020.)
40. Žura, D. (2019.) *Devet tisuća sudionika utrke Wings for life, dosad je najveći broj iz Donatova grada, Zadarski.hr*, <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/fotoreport/devet-tisuca-sudionika-utrke-wings-for-life-dosad-je-najveci-broj-iz-donatova-grada-602112> (stranica posjećena: 29. travnja 2020.)

POPIS TABLICA

Tablica 1. Sportska udruženja i članice u Hrvatskoj	7
Tablica 2. Broj osvojenih medalja na ljetnim OI	8
Tablica 3. Broj osvojenih medalja na zimskim OI.....	9
Tablica 4. Top 5 najpopularnijih sportova u svijetu.....	10
Tablica 5. Procjena godišnjih troškova profesionalnog tenisa.....	13
Tablica 6. Najistaknutiji uspjesi Davora Šukera	15
Tablica 7. Najistaknutiji uspjesi Luke Modrića	17

POPIS ILUSTRACIJA

Popis grafikona

Grafikon 1. Broj sportski klubovi od 2017. do 2019. godine	7
Grafikon 2. Broj sportaša od 2017. do 2019. godine.....	8
Grafikon 3. Vrsta spominjanja Hrvatske tijekom Svjetskog nogometnog prvenstva 2018. godine.....	21
Grafikon 4. Vrsta spominjanja Hrvatske tijekom Svjetskog nogometnog prvenstva 2018. godine.....	21
Grafikon 5. Broj dolazećih stranih studenata od akademske godine 2015. do 2018. akademske godine u Hrvatsku putem Erasmus+ programa.....	25
Grafikon 6. Odnos dolazećih i odlazećih studenata u/iz Hrvatske putem CEEPUS programa od akademske godine 2005./06. do 2019./20.	27
Grafikon 7. Usporedba Erasmus+ i CEEPUS programa mobilnosti.....	28
Grafikon 8. Spol ispitanika	31
Grafikon 9. Godine ispitanika	32
Grafikon 10. Zemlja iz koje dolaze ispitanici	33
Grafikon 11. Sveučilišta u odnosu na broj studenata koji dolaze od tamo	34
Grafikon 12. Godina studija kada su ispitanici sudjelovali na programu.....	35
Grafikon 13. Studij koji pohađaju na matičnom sveučilištu.....	36
Grafikon 14. Studij koji su pohađali na hrvatskom sveučilištu.....	36
Grafikon 15. Odabrana destinacija za mobilnost studenta	37
Grafikon 16. Motivi i utjecaji dolaska stranih studenata u Hrvatsku.....	37
Grafikon 17. Prate li ispitanici poznate hrvatske sportaše?	38
Grafikon 18. Utjecaj poznatih hrvatskih sportaša na odabir Hrvatske za destinaciju mobilnosti	39
Grafikon 19. Procjena utjecaja poznatih sportaša na destinaciju studiranja.....	40
Grafikon 20. Koje sportsko natjecanje je motiviralo ispitanike da Hrvatsku smatraju kao opciju za destinaciju razmijene	40
Grafikon 21. Studijski uvjeti zemalja i poznati sportaši.....	41

PRILOZI

Prilog 1. Anketa na engleskom jeziku

1. Gender:
  - a. Female
  - b. Male
  - c. Prefer not to say
2. Age:
3. The country you come from:
4. Name of your home university:
5. Year of study:
6. Study you attend at the home department:
  - a. Agriculture
  - b. Biological/Biomedical Sciences
  - c. Business
  - d. Communication/Journalism
  - e. Computer/Information Sciences
  - f. Education
  - g. Engineering
  - h. Health Professions
  - i. History
  - j. Liberal Arts/Humanities
  - k. Mathematics/Statistics
  - l. Physical Sciences
  - m. Psychology
  - n. Social Sciences
  - o. Visual/Performing Arts
  - p. Other
7. The study you attend as part of student mobility:
  - a. Agriculture
  - b. Biological/Biomedical Sciences
  - c. Business
  - d. Communication/Journalism
  - e. Computer/Information Sciences
  - f. Education
  - g. Engineering
  - h. Health Professions
  - i. History
  - j. Liberal Arts/Humanities
  - k. Mathematics/Statistics
  - l. Physical Sciences
  - m. Psychology
  - n. Social Sciences
  - o. Visual/Performing Arts
  - p. Other

8. The city you have chosen for student mobility in Croatia?

a. Bjelovar	m. Rijeka
b. Čakovec	n. Sisak
c. Dubrovnik	o. Slavonski brod
d. Đakovo	p. Split
e. Gospić	q. Šibenik
f. Karlovac	r. Varaždin
g. Koprivnica	s. Velika Gorica
h. Opatija	t. Vinkovci
i. Osijek	u. Virovitica
j. Poreč	v. Vukovar
k. Požega	w. Zadar
l. Pula	x. Zagreb

9. What influenced the choice of your study destination?

- Family and friends
- Professors and teachers
- Media (news and social networks, ect.)
- Other...

10. Do you follow some famous Croatian athletes on social networks and which ones?

11. On a scale of 0 to 5 how much were you influenced by the success of Croatian athletes in choosing a study destination?

Not influenced at all   0   1   2   3   4   5   Only this influenced

12. Do you think that the success of famous athletes influences the student choice of study destination?

- Yes, by most of them
- Yes, by those who are actively involved in sports
- Yes but by a very small number of students
- No
- I can't estimate

13. If you have been influenced by sport, state which sport events led to your interest in Croatia as a study destination?

- Football World Cup

- b. Davis Cup
- c. Olympic Games
- d. World Handball Championship
- e. None
- f. Other...

14. If each country had the same study conditions, would you choose a study destination with more famous athletes than other countries?

- a. Yes
- b. No
- c. Maybe

ŽIVOTOPIS

Tanja Tadić

☎ (+385) 998273483

✉ E-adresa: tadictanja7@gmail.com

📍 Adresa : Naselje gorica 19, 31540 Donji Miholjac (Hrvatska)

RADNO ISKUSTVO

Praksa na Odjelu za edukaciju i promidžbu
Muzej Slavonije [01/07/2020 – 31/08/2020]

Mjesto: Osijek

Zemlja: Hrvatska

Pisanje članaka na engleskom jeziku

Ekutak [11/2019]

Adresa: Zadar (Hrvatska)

Slaganje robe

Sportina d.o.o [10/2019 – 11/2019]

Adresa: Zadar (Hrvatska)

Praksa u turističkoj agenciji Kompas, djelatnik u agenciji

Turistička agencija Kompas [12/2016 – 01/2017]

Adresa: Osijek (Hrvatska)

Praksa u Hotelu Osijek, recepcija

Hotel Osijek [12/2015 – 01/2016]

Adresa: Osijek (Hrvatska)

Praksa u hotelu Borik, recepcija, domaćinstvo

Hotel Borik [06/2015 – 07/2015]

Adresa: Donji Miholjac (Hrvatska)

Praksa u hotelu Borik, ugostiteljstvo

Hotel Borik [06/2014 – 07/2014]

Adresa: Donji Miholjac (Hrvatska)

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

Prvostupnik kulture i turizma

Sveučilište u Zadru, Odjel za turizam i komunikacijske znanosti, Studij Kultura i turizam [2017 – Trenutačno]

Adresa: Zadar (Hrvatska)

Hotelijesko- turistički tehničar
Ugostiteljsko- turistička škola Osijek [2013 – 2017]

Adresa: Osijek (Hrvatska)

Osnovno obrazovanje
OS Augusta Harambašića [2005 – 2013]

Adresa: Donji Miholjac (Hrvatska)

JEZIČNE VJEŠTINE

Materinski jezik/jezici:

hrvatski

engleski

SLUŠANJE: C1 ČITANJE: C1 RAZUMIJEVANJE: C1
GOVORNA PRODUKCIJA: C1
GOVORNA INTERAKCIJA: C1

njemački

SLUŠANJE: C1 ČITANJE: C1 RAZUMIJEVANJE: C1
GOVORNA PRODUKCIJA: C1
GOVORNA INTERAKCIJA: C1

talijanski

SLUŠANJE: A1 ČITANJE: A1 RAZUMIJEVANJE: A1
GOVORNA PRODUKCIJA: A1
GOVORNA INTERAKCIJA: A1

francuski

SLUŠANJE: A1 ČITANJE: A1
GOVORNA PRODUKCIJA: A1
GOVORNA INTERAKCIJA: A1

DIGITALNE VJEŠTINE

Internet / Koristenje programa za ureivanje slika / Sluenje drutvenim mreama / MS Office (MS Excel MS Word MS PowerPoint MS Outlook) / Ureivanje web stranice pomou Wix editor-a

VOZAČKA DOZVOLA

Vozačka dozvola: **B**

KOMUNIKACIJSKE I MEĐULJUDSKE VJEŠTINE

Komunikacijske i međuljudske vještine

Timski rad

OSTALE VJEŠTINE

Ostale vještine

Hobiji: timski sportovi (odbojka, rukomet, košarka), teretana, ukrašavanje interijera, izrada kreativnih kreacija